

VAIKUTTAVUUS MAAHANMUUTTAJIEN MATALAN KYNNYKSEN TOIMINNASSA

Tämä artikkeli julkaistaan osana kokoomajulkaisua Tähtäimessä vaikuttavuus

Alatalo Anni
Terveystenhoitaja ylempi AMK
Aspelund Anne
Sosionomi ylempi AMK
Lasanen Maarit
Tradenomi ylempi AMK

Opinnäytetyöartikkeli

Ennakoinnin ja kehittämisen asiantuntija

2024

Ennakoinnin ja kehittämisen asiantuntija
Terveystieteiden ylempi AMK
Sosionomi ylempi AMK
Tradenomi ylempi AMK

Tekijät	Anni Alatalo, Anne Aspelund Maarit Lasanen	Vuosi 2024
Ohjaajat	Sari Mattinen ja Maarit Tihinen	
Toimeksiantaja	Rovalan Settlementti ry	
Työn nimi	Vaikuttavuus maahanmuuttajien matalan kynnyksen toiminnassa	
Sivumäärä	42 + 9	

Opinnäytetyö tarkasteli aikuisille maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen toiminnan vaikuttavuuden todentamista järjestötoiminnassa. Tutkimustehtävänä oli rakentaa toimintaan vaikuttavuuden arvioinnin vuosikello. Tutkimuskysymys oli seuraava: Mitä keskeisiä asioita on huomioitava vaikuttavuustiedon keräämisessä aikuisilta maahanmuuttajataustaisilta asiakkailta toiminnan toteuttajan ja rahoittajan näkökulmasta.

Opinnäytetyön tietoperustan muodostivat yleishyödyllinen järjestö, matalan kynnyksen toiminta, järjestöjen toiminnan vaikuttavuuden arviointi, maahanmuuttajien kotoutuminen ja osallisuus. Aineistoa kerättiin sähköisellä kyselyllä järjestöiltä, jotka toteuttavat matalan kynnyksen toimintaa aikuisille maahanmuuttajille sekä arvioinnin asiantuntijoiden teemahaastatteluilla. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Opinnäytetyön tulosten mukaan järjestöillä itsellään on paras asiantuntijuus järjestön arvioinnin suunnitteluun ja vaikuttavuuden osoittamiseen, koska arvioinnin lähtökohtina ovat järjestön omat asiakkaat, toiminta, tavoitteet ja toimintaympäristö. Keskeistä on vaikuttavuusketjun huolellinen suunnittelu, kielen, kulttuurin ja toimintaympäristön huomiointi tiedonkeruun menetelmien valinnassa ja arvioinnin toteuttamisessa sekä riittävä tiedonkeruu-, analyysi- ja raportointiosaaminen. Järjestöt kehittävät arviointiaan, ja se on tärkeä menestystekijä, kun toiminnalle haetaan rahoitusta yhteiskunnan resurssien tiukentuessa. Vaikuttavuustiedon keruulla on merkitystä järjestölle toiminnan kehittämisessä, johtamisessa ja osallisuuden vahvistamisessa. Tietoa voidaan käyttää myös strategisissa kumppanuuksissa ja toiminnan näkyväksi tekemisessä. Opinnäytetyön keskeisiä tuloksia ja vuosikelloa voidaan hyödyntää järjestöissä arviointitiedon keruun kehittämisessä yhä laadukkaammaksi ja systemaattisemmaksi.

Avainsanat	Arviointi, kolmas sektori, maahanmuuttajat, osallisuus, vaikuttavuus, yleishyödylliset yhteisöt.
Muita tietoja	Artikkeli julkaistaan osana kokoomajulkaisua Tähtäimessä vaikuttavuus, jonka on toimittanut Sari Mattinen.

Master's Programme in Foresight and Development
Master of Health Care
Master of Social Services
Master of Business Administration

Authors	Anni Alatalo, Anne Aspelund, Maarit Lasanen	Year 2024
Supervisors	Sari Mattinen, Maarit Tihinen	
Commissioned by	Rovala Settlement Association	
Title	Effectiveness in the Low-Threshold Activities for Immigrants	
Number of pages	42 + 9	

The thesis examined the verification of the effectiveness of the low-threshold activities aimed at adult immigrants in organizational activities. The research task was to build an annual clock of effectiveness evaluation. The research question was the following: What are the key issues to consider when collecting effectiveness data from adult clients with an immigrant background from the point of view of the person implementing the activity and the financier.

The data base of the thesis was formed by a non-profit organization, low-threshold operations, evaluation of the effectiveness of the organizations' activities, integration and participation of immigrants. The material was collected with an electronic survey from organizations that implement low-threshold activities for adult immigrants and with thematic interviews of evaluation experts. The material was analyzed using material-based content analysis.

According to the results of the thesis, the organizations themselves have the best expertise in planning the evaluation of the organization and demonstrating its effectiveness, because the basis of the evaluation are the organization's own customers, operations, goals and operating environment. The key is the careful planning of the impact chain, the consideration of language, culture and the operating environment in the selection of data collection methods and the implementation of the evaluation, as well as sufficient knowledge of data collection, analysis and reporting. Organizations develop their evaluation, and it is an important success factor when applying for funding for activities as society's resources become tighter. The collection of effectiveness data is important for the organization in the development of operations, management and strengthening of participation. The information can also be used in strategic partnerships and making activities visible. The main results of the thesis and the annual clock can be used in organizations to develop the collection of evaluation data to an increasingly high-quality and systematic one.

Keywords	Evaluation, third sector, immigrants, inclusion, effectiveness, public benefit communities.
Special remarks	This article is published as part of a collective publication Aiming for Impact, submitted by Sari Mattinen.

VAIKUTTAVUUS MAAHANMUUTTAJIEN MATALAN KYNNYKSEN TOIMINNASSA

Tekijät: Anni Alatalo, Anne Aspelund ja Maarit Lasanen

JOHDANTO

Järjestöjen toimintaympäristö ja rahoitus on murroksessa. Monet yhtäaikaiset muutokset vaikuttavat kokonaisvaltaisesti järjestöjen toimintaedellytyksiin, autonomiaan sekä rahoitukseen. Muutos aiheuttaa huolta järjestöissä. (VM 2023.) Myös julkisten avustusten käyttöön liittyvät osaamisvaatimukset kuten vastuullisuusvelvoitteet, läpinäkyvyyden ja tuloksellisuuden velvoitteet ovat tiukentuneet. Samaan aikaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnan arvioinnin painopiste on muuttunut toiminnan laadun ja vaikuttavuuden mittaamiseen ja vaikutusketjuajatteluun. (Harju, Alitalo, Kohonen & Vilhunen 2022, 20–21, 42.)

Meneillään oleva murros koskettaa laajemmin koko kansalaisyhteiskuntatoimintaa. Suomen hallitus valmistelee keväällä 2024 uutta kansalaisjärjestöstrategiaa, jonka puitteissa “kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä sääntelyä, selvitetään mahdollisuuksia kehittää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa sekä parannetaan hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta”. Kansalaisjärjestöstrategian valmistelun taustalla on tulossa olevat valtionavustusten leikkaukset. (OM 2023.)

Kolmannen sektorin yleishyödyllistä toimintaa rahoitetaan julkisin varoin. Järjestöissä on siirrytty vähitellen perinteisistä varainhankinnan keinoista malliin, jossa järjestöjä rahoittaa yhä enemmän julkinen sektori. (Ruuskanen ym. 2020, 3.) Julkisen sektorin rahoituslähteitä ovat eri ministeriöiden lisäksi kunnat, hyvinvointialueet, aluehallintovirastot sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset eli ELY-keskukset. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen

päärahoittajana toimii Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA. Myös seurakunnat ja yksityiset säätiöt rahoittavat järjestöjä. (Soste 2023.)

Tulevina vuosina on odotettavissa STEAn avustusmäärärahojen väheneminen, kun avustukset ovat siirtyneet rahapelituotoista osaksi valtion budjettirahoitusta. Vuoden 2027 määrärahan on arvioitu olevan 100 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2023. Kun huomioidaan yleinen kustannustason nousu, on rahoituksen ostovoima tulevaisuudessa merkittävästi pienempi nykyiseen verrattuna. (Heinonen 2023.) Tuloksellisuustiedon merkitys korostuu tulevina vuosina määrärahojen vähetessä. Järjestöjen arviointiosaaminen on kasvussa, mutta kehittämisen tarvetta on edelleen, erityisesti tulosten osoittamisessa ja raportointiosaamisessa. (Särkelä-Kukko 2024.) Hallinnollista arviointiosaamista tarvitaan entistä enemmän avustuksen käytön laillisuuden ja tuloksellisuuden todentamiseen ja seurantaan (Harju ym. 2022, 44).

Kolmannen sektorin matalan kynnyksen toimintaympäristö asettaa arviointitiedon keräämiselle monenlaisia haasteita. Toiminta on usein anonyymiä, eikä asiakkaista kerätä yksilöityjä tietoja. Asiakkuudet ovat moninaisia ja asiakaskäynnit epäsäännöllisiä. Toiminta tukee osallisuutta monella eri tasolla, toiminnassa opitaan uusia taitoja ja elämänhallinta vahvistuu. Toiminta tukee myös verkostoitumista, vähentää yksinäisyyttä ja tarjoaa vertaistukea. Maahanmuuttaja-asiakkaiden heterogeenisuus, johon liittyy vaihteleva kielitaito ja kulttuuritausta, sekä erilaiset asiakkuudet tuovat omat haasteensa vaikuttavuustiedon keräämiseen.

Opinnäytetyön tilaaja on Rovalan Setlementti ry:n ylläpitämä Monikulttuurikeskus MoniNet, joka sijaitsee Rovaniemen kansalaistalossa. MoniNetin Koti-toiminnan perustoimintamuodot ovat 1) matalan kynnyksen kohtaamispaikka, 2) ohjaus, neuvonta ja asiointiapu 3) avoin ryhmätoiminta: toiminnalliset ja suomen kielen ryhmät, 4) tapahtumat ja infotilaisuudet 5) monikulttuurinen vapaaehtoistoiminta. MoniNetin Koti-toimintaa rahoittaa pääosin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA. Muita rahoittajia ovat Rovaniemen kaupunki ja Rovaniemen seurakunta. (MoniNetin toimintasuunnitelma 2024.)

Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen tapaustutkimus. Tutkimuskysymys on, mitä keskeisiä asioita on huomioitava vaikuttavuustiedon keräämisessä

aikuisilta maahanmuuttajataustaisilta asiakkailta toiminnan toteuttajan ja rahoittajan näkökulmasta. Tavoitteena on kehittää opinnäytetyön toimeksiantajan maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen toiminnan arviointiprosessia ja vaikuttavuustiedon hyödyntämistä. Kehittämistehtävänä on rakentaa vuosikello matalan kynnyksen maahanmuuttajille kohdennetun toiminnan vaikuttavuuden arviointiin ja sen näkyväksi tekemiseen.

MAAHANMUUTTAJAT MATALAN KYNNYKSEN JÄRJESTÖTOIMINNASSA

Yleishyödyllinen järjestö

Kolmannen sektorin järjestötoiminta on osa kansalaisyhteiskuntatoimintaa. Se on yksilöiden ja ryhmien järjestämää julkista toimintaa, jonka pyrkimyksenä on vapaaehtoisesti edistää yhteisiä tavoitteita ja toimintaa. (Ruuskanen ym. 2020, 19.) Toiminnan ytimessä on tahto tehdä yleistä hyvää, vaikuttaa, olla osallisena ja auttaa. Järjestötoiminnan keskeisiä piirteitä ovat autonomisuus ja voiton tavoittelemattomuus. Toiminta täydentää julkisen sektorin palvelutarjontaa tarjoamalla ei-lakisääteisiä palveluja sekä toimien ketteränä palveluntuottajana ja -kehittäjänä. (Harju 2020.)

Yleishyödyllisille järjestöille voidaan myöntää julkisista varoista taloudellista tukea (Harju 2020). Suomessa järjestöjen yleishyödyllisyyttä määritellään tuloverolaissa (1992), jonka mukaan järjestö on yleishyödyllinen silloin kun “se toimii yksinomaan ja välittömästi yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä; sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin; se ei tuota toiminnallaan siihen osalliselle taloudellista etua osinkona, voitto-osuutena taikka kohtuullista suurempaa palkkana tai muuna hyvityksenä” (Tuloverolaki 1992/1535 § 3: 5; § 22: 1–3; § 23: 1–5). Järjestöjen yleishyödyllisyyteen sovelletaan tuloverolain lisäksi valtioneuvoston periaatepäätöstä yleishyödyllisen käsitteen käytön johdonmukaisuuden velvoitteesta (Arajärvi 2007, 1–2) ja yhdistyslain määritelmää yleishyödyllisistä yhteisöistä (Yhdistyslaki 1989/503 § 1–70).

Järjestöissä maallikkojen ja ammattilaisten yhteistyöllä voidaan reagoida nopeasti toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja tarpeisiin. Monet järjestöissä kehitetyt toimintamallit siirtyvät myöhemmin julkisen sektorin järjestettäväksi

toiminnaksi. (Harju 2020.) Esimerkiksi Saksassa on saatu hyviä kokemuksia valtion rahoittamasta kolmannen sektorin toteuttamasta maahanmuuttajien mentorointitoiminnasta, joka on mahdollistanut yhä ammattitaitoisempien vapaaehtois pohjaisten mentorointiohjelmien ja niihin liittyvien toimintojen toteutuksen. Järjestöjen organisoima toiminta on edullinen keino edistää kotoutumista. (Jaschke ym. 2022, 4086–4087.)

Matalan kynnyksen toiminta

Matalan kynnyksen toiminta on sosiaalista osallisuutta lisäävää toimintaa, johon osallistuminen on tehty asiakkaalle helpommaksi madaltamalla toimintaan osallistumisen edellytyksiä (Leemann & Hämäläinen 2015, 1). Matalankynnyksen palvelu voi matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoiminnan lisäksi olla myös liikkuvaa, digitaalista, tai sijoittua esimerkiksi olemassa olevan sosiaali- ja terveyspalvelun kylkeen (Karjalainen, Liukko & Muurinen 2022, 3). Asiakkaiden kokemus ja aktiivisuus hakeutua palveluun määrittävät matalaa kynnyksiä. Lisäksi toiminnan järjestäjä määrittää sen, mikä tekee palvelusta matalan kynnyksen toimintaa. Asiakkaan puolelta kokemus on aina yksilöllinen; toinen asiakas voi kokea matalan kynnyksen toteutumisen eri tavalla kuin toinen. (Leemann & Hämäläinen 2015, 3.)

Matalan kynnyksen toiminnoista löytyy yhteisiä piirteitä, joilla kynnyksiä tyypillisesti voidaan madaltaa. Ne eivät kuitenkaan määrittele - yksittäin tai kaikkien toteutuessa - toimintaa matalan kynnyksen toiminnaksi. Peruspiirteitä ja ominaisuuksia ovat asiointi ilman ajanvarausta, aukioloaikojen kohdentaminen asiakastarpeisiin, saavutettava sijainti, maksuttomuus, anonyymiys ja byrokratian vähyyys. Matalan kynnyksen palveluissa ei myöskään vaadita välttämättä esimerkiksi päihteettömyyttä, maan kansalaisuutta tai tiettyä asuinpaikkaa. Toiminnassa pyritään ymmärtämään ilmiötä, jossa matalan kynnyksen palvelua tarjotaan, ja asiakkaan omalla valinnalla on merkitystä: Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti. Tavoitteena voi olla varhainen puuttuminen, apua saa silloin kun ongelmat eivät ole kasvaneet suuriksi ja asioiden puheeksi ottaminen on mahdollista ilman leimautumista. Samasta palvelupisteestä voi mahdollisesti saada useita palveluja, esimerkiksi terveys- ja mielenterveysneuvonnan lisäksi päihde- ja sosiaalipalveluja. Ajatuksena on, että toimintaan voi osallistua ilman,

että sitoutuu muuttamaan omia elämäntapojaan merkittävästi. (Leemann & Hämäläinen 2015, 5–6.)

Vollebregtin, Scholten, Hoogerbryggen, Bolhuisin ja Vermeulenin (2023, 1085) Hollannissa tehty tutkimus vahvisti, että yksi keino edistää maahanmuuttajien hyvinvointia on ylläpitää ja kehittää edelleen kolmannen sektorin maahanmuuttajille suunnattuja matalan kynnyksen palveluja. Jaschke ja muut (2022, 4086) toteavat niin ikään tutkimuksessaan, että matalan kynnyksen järjestön toteuttama mentorointiohjelma kykenee tarjoamaan maahanmuuttajille henkilökohtaisempaa ja yksilöllisempää tukea. Myös Leemann ja Hämäläinen (2016, 590) tunnistavat yhdeksi matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoiminnan asiakasryhmäksi maahanmuuttajat.

Matalan kynnyksen toiminnan riskinä voidaan nähdä, että toimintaan mukaan meneminen vähentää tarvetta virallisen palvelujärjestelmän käyttämiseen. Onkin tärkeää, että matalan kynnyksen toiminta ei muodostu omaksi palvelujärjestelmäkseen, vaan ohjaa asiakkaita tarvittaessa virallisen palvelujärjestelmän piiriin tehden tiivistä yhteistyötä. Toisena riskinä on, että kolmannelle sektorille sijoittuvat matalan kynnyksen toiminnat ottavat vastaan kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat, ja virallinen palvelujärjestelmä tavoittaa parempiosaiset asiakkaat. (Leemann & Hämäläinen 2015, 7–9.)

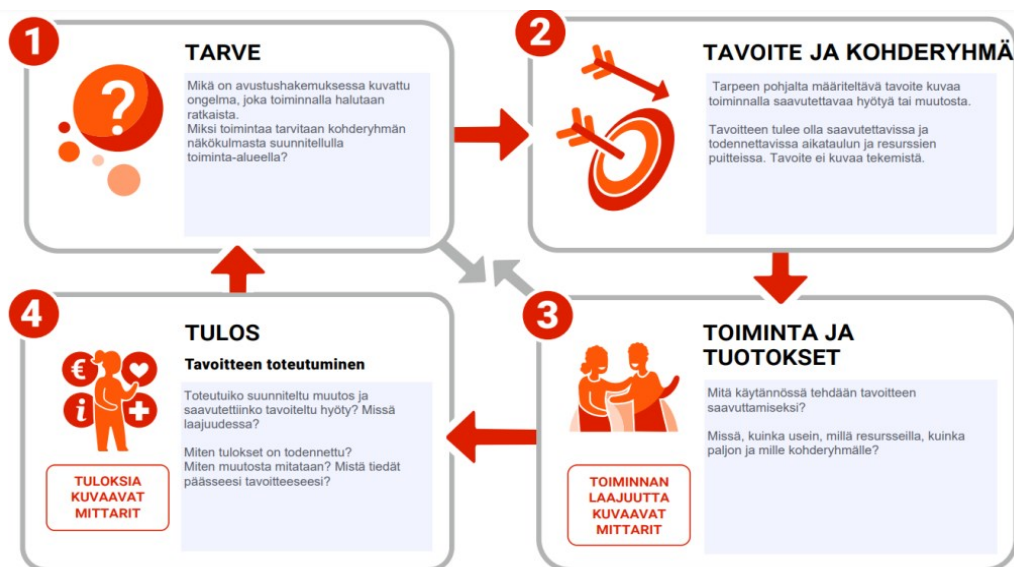
Matalan kynnyksen toiminta ei ole yhtenäinen toimintakonsepti, sen toimintamuodot ja asiakkaille tarjolla olevat palvelut vaihtelevat paljon paikkakunnittain ja alueittain. Esimerkiksi maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluiden toimintojen rahoitus tulee eri kanavista ja on paikoin esimerkiksi hankerahoituksella toteutettua toimintaa. (Karinen, Luukkonen & Oosi 2020, 32.)

Järjestöjen vaikuttavuuden arviointi

Kaikella toiminnalla on yleensä jotain vaikutusta yksilö- tai yhteiskunnallisella tasolla, mutta vaikuttava toiminta edellyttää tavoitteellisuutta toiminnan järjestämisessä (Häyrinen 2022). Anoschkin (2019) määrittelee yhteiskunnallista vaikuttavuutta inhimillisen hyvinvoinnin ja positiivisen yhteiskunnallisen muutoksen kautta. Muutos tapahtuu useamman toimijan toteuttaman samansuuntaisen toiminnan kautta yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

(Anoschkin 2019, 5.) Häyrisen (2022) mukaan määritelmä riippuu näkökulmasta. Vaikuttavuudesta puhuttaessa tarkasteltavalla toiminnalla on yleensä pidemmän aikavälin kokonaisvaltainen vaikutus. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidessa tarkastellaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmaa sekä toiminnan volyymia. Kustannusvaikuttavuudesta puhuttaessa tarkastellaan toiminnan tai intervention kustannusvaikutuksia. (Häyrisen 2022.)

Sosiaali- ja terveysjärjestöissä voidaan soveltaa laajasti vaikuttavuusketjuajattelua ja iooi-mallia (ks. Bertelsmann Stiftung 2010; Heliskoski, Humala, Kopola, Tonteri & Tykkyläinen 2018), jota on avattu tarkemmin yhteisessä tietoperustassa. Kuvio 1 esittelee vaikuttavuuden arvioinnin perustana olevaa vaikutusketjuajattelua sosiaali- ja terveysjärjestöjen kontekstissa.



Kuvio 1. Vaikutusketju sosiaali- ja terveysjärjestöissä (STEA 2022)

Maahanmuuttajien kotoutuminen

Maahanmuuttaja-käsitettä on eri yhteyksissä määritelty eri tavoilla. Maahanmuuttovirasto (2023) määrittelee maahanmuuttajan olevan ”Maahan (Suomeen) muuttava henkilö”. Laki kotoutumisen edistämisestä (2010/1386 § 3: 3) määrittelee maahanmuuttajan olevan ”Suomeen muuttanut henkilö, joka oleskelee maassa muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnetyllä luvalla tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity taikka jolle on myönnetty oleskelukortti”.

Maahanmuuttajatilastoissa käytetään erilaisia luokituksia. Tilastokeskus kerää tietoa kansalaisuuden, kielen ja syntymämaan perusteella. Uusimpana luokituksena on syntyperä. Vuonna 2022 Suomen väestöstä oli syntyperäluokituksen mukaan ulkomaalaistaustaisia 508 173 henkilöä, mikä on noin 9 % väestöstä. (Kototietokanta 2023.) Väestötilastoissa eivät ole mukana turvapaikanhakijat. He saavat kotipaikan vasta, kun heidän hakemuksensa on hyväksytty. (Tilastokeskus 2024.)

Keskeisimpiä syitä Suomeen muuttoon ovat perhe, työ, opiskelu ja kansainvälinen suojelu. Erityisesti työperäinen maahanmuutto Euroopan ulkopuolelta on ollut viime vuosina kasvussa. (VN 2021, 14.) Maahanmuuttajista suurin osa asuu kasvukeskuksissa, vuonna 2019 yli puolet heistä asui Uudellamaalla. Suomessa asuva maahanmuuttajaväestö on heterogeeninen, sillä tilanteet työllisyyden, osallisuuden ja hyvinvoinnin osalta vaihtelevat yksilökohtaisesti, taustamaaryhmittäin ja maahanmuuton syyn perustella. (VN 2021, 26, 34.)

Työ- ja elinkeinoministeriö (2021) määrittelee kotoutumisen seuraavasti: "Maahanmuuttajan yksilöllinen prosessi, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa lisääntyvät". Kotoutumista voidaan tarkastella esimerkiksi rakenteellisen, vuorovaikutuksellisen, kielen, yhteiskuntaan perehtymisen ja samaistumisen sekä identiteetin kannalta. Ruotsin ja englannin kielessä *integration* –termi sisältää myös yhteiskunnallisen muutoksen näkökulman, jossa yhteiskunta muuttuu väestön monimuotoistuesssa. Termi *yhteiskunnan vastaanottavuus*, voi toimia käsiteparina kotoutumiselle, kun halutaan kuvata kotoutumisen kaksisuuntaista luonnetta. (TEM 2021, 20.)

Uusi Laki kotoutumisen edistämisestä (2023/681) tulee voimaan 1.1.2025. Laki (2023/681 § 5:1) määrittelee kotoutumisen tarkoittavan "maahanmuuttajan yksilöllistä prosessia, joka tapahtuu vuorovaikutuksessa yhteiskunnan kanssa ja jonka aikana maahanmuuttajan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa sekä osallisuus työ- ja elinkeinoelämässä, koulutuksessa, järjestötoiminnassa tai muussa yhteiskunnan toiminnassa syvenee ja monipuolistuu".

Castaneda ja muut (2018) kuvaavat sopeutumista uuteen kotimaahan kolmivaiheiseksi prosessiksi, joka voi kestää useita vuosia. *Saapumisvaiheessa* kaikki ulkoiset asiat muuttuvat – koti, ystävät, maisemat ja kieli. *Kohtaamisvaiheessa* tutkitaan uuden kotimaan olosuhteita ja vertaillaan niitä aiempaan kotimaahan. *Taakse katsomisen vaiheessa* henkilö voi yhdistää uuden ja entisen kotimaan kulttuuriset piirteet itselleen sopivaan muotoon. (Castaneda ym. 2018, 56.) Myös Berryn ja Houn (2019) mukaan kotoutuminen uuteen maahan ja sen kulttuuriin toteutuu parhaiten, kun maahanmuuttaja tuntee olevansa osa sekä omaa alkuperäiskulttuuriaan ja uskontoa, mutta myös uuden monikulttuurisen kotimaansa kansalainen. Näin ollen maahanmuuttajien eri identiteettejä yhdistämällä maahanmuuttajan hyvinvointi, tyytyväisyys elämään sekä mielenterveys vahvistuvat. (Berry & Hou 2019, 159–170.)

Bruzelius (2022, 2187) korostaa kotouttamistoimintoihin mukaan pääsemisen tärkeyttä elämänlaadun ja uuteen maahan asettautumisen sekä tasa-arvoisen kohtelun näkökulmasta. Kotoutumisen palveluista vastaavat Suomessa erityisesti kunta ja hyvinvointialue sekä työ- ja elinkeinopalvelut. Kolmannen sektorin toiminta täydentää viranomaispalveluita, ja on merkittävä yhteistyökumppani kotoutumista tukevan toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. (Kotoutumisen osaamiskeskus 2023.) Jaschken ja muiden (2022) mukaan järjestöjen toteuttamaan mentorointiohjelmaan osallistuminen edistää maahanmuuttajien kotoutumista vahvistamalla sosiaalisia suhteita maan kantaväestöön sekä lisäämällä osallistumista sosiaalisiin kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintoihin. Samalla vahvistuvat kielitaito ja asumistyytyväisyys. (Jaschke ym. 2022, 4085, 4098–4099.)

Osallisuus

Osallisuutta voidaan tarkastella yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla (Särkelä-Kukko 2014, 35–36; THL 2023, 20) ja sen hahmottamiseen on laadittu useita malleja. IAP2-järjestön osallisuuden spektrin keskiössä on osallisuutta edistävien toimintojen suunnittelu ja toteutus (IAP2 2018). Fungin (2006, 66; 2015, 514) demokratiakuutio tarkastelee osallistujia, heidän päätöksentekoaan ja vuorovaikutusta sekä vaikuttamismahdollisuuksia yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Elintaso, sosiaaliset suhteet ja itsensä toteuttaminen ovat keskiössä Allardtin (1976, 37–40) mallissa, josta Raivio ja Karjalainen (2013, 16)

ovat jalostaneet yhteisöön kuulumista, riittävää toimeentuloa ja toimijuutta korostavan mallin. Arnsteinin (1969, 216–223) tikapuumallissa osallisuus vahvistuu kahdeksan askelman kautta. THL (2020) on luonut Arnsteinin mallin pohjalta asiakasosallisuuden talo –mallin, joka soveltuu maahanmuuttajien osallisuuden tarkasteluun järjestöissä.

Osallisuus sisältää odotuksia vallasta, yhteisöön kuulumisesta, mielipiteen ilmaisusta ja vuorovaikutuksellisesta kuulluksi tulemisesta. Se on sitoutumista ja vastuunottamista oman toiminnan seurauksista. (Beresford 2012, 29–31; Kivinen, Vanjusov & Vornanen 2020, 269.) Osallisuus on tilannesidonnainen subjektiivinen kokemus (Leemann & Hämäläinen 2016, 590–592). Se on aktiivista osallistumista sosiaalisissa yhteisöissä. Yhteisöön kuuluminen on merkityksellistä, sillä se muokkaa ihmisen identiteettiä ja toimintaa. (Turja 2020, luku 3.)

Isolan ja muiden (2017) mukaan osallisuus on päätösvaltaa omaan elämään liittyvissä asioissa, vaikutusmahdollisuuksia yhteisössä ja sosiaalista vuorovaikutusta. Päätösvallan myötä elämänhallinta ja ennakoitavuus voimistuvat. (Isola ym. 2017, 23–25.) Särkelä-Kukon (2014, 35) mukaan osallisuus kietoutuu ihmiskäsitykseen, identiteettiin ja elämäntilanteeseen. Osallisuuden kokemus vahvistuu henkilön ollessa mukana toiminnan suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa (OPH 2014, 28). Samalla hänen syrjäytymisriskinsä yhteiskunnassa pienenee (Raivio & Karjalainen 2013, 17; Särkelä-Kukko 2014, 36). Maahanmuuttajien mielenterveydenongelmat liittyvät muun muassa ulkopuolisuuden tunteeseen (Weise ym. 2021, 1–11), jota Suomessa on torjuttu sosiaaliseen osallisuuteen ohjauksella ja valmennuksella (Angeria & Puurtinen 2019, 5; Sarmia 2019, 37). Sveenin, Anthunin, Batt-Rawdenin ja Tingvoldin (2023, 8) mukaan vapaaehtoistoimintaan osallistuminen lisää osallisuuden kokemusta uudessa maassa. Niin ikään ryhmänjäsenet voivat vahvistaa maahanmuuttajan osallisuuden tunnetta luomalla hyväksyvän ilmapiirin (vrt. Taskinen 2017, 6, 25, 198–199; Turja 2020, luku 3). THL (2023, 4, 19) on laatinut osallisuuden edistämisen periaatteet, joita noudattamalla yhteisöllisyys ja ihmisen vaikutusmahdollisuudet omaan elämään liittyen vahvistuvat. Samalla maahanmuuttajien ja kantaväestön kohtaamiset ja tasa-arvo kasvavat (vrt. THL 2023, 13).

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tapaustutkimus

Kehittämispainotteinen opinnäytetyömme on laadullinen tapaustutkimus. Tapaustutkimus menetelmänä on esitelty edellä yhteisessä tietoperustassa. Opinnäytetyömme tarkastelee maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen järjestössä toteutettavaa vaikuttavuustiedon keruuta ja hyödyntämistä, joten tapaustutkimus soveltuu tutkimusmenetelmäksemme. Menetelmävalintaamme tukee myös se, että Lampi ja Lehtonen (2022) ovat hyödyntäneet tapaustutkimusta menetelmänään maahanmuuttajaperheiden lasten varhaiskasvatusta ja esiopetusta tarkastelevassa pro gradu -tutkielmassaan. Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden (2014, 53) mukaan tapaustutkimusta hyödyntämällä on mahdollista saada aikaan uusia kehittämisideoita. Rakennamme tulostemme pohjalta vuosikellon matalan kynnyksen maahanmuuttajille kohdennetun toiminnan vaikuttavuuden arviointiin.

Aineistonkeruu

Opinnäytetyömme aineistonkeruu toteutettiin sähköisen kyselyn ja teemahaastattelun avulla. Tutkimushenkilöt valikoimme kohdennetusti sekä sähköiseen kyselyyn että teemahaastatteluihin. Aineistotiedot on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Aineistotiedot

Aineistonkeruu- menetelmä	Osallistujien määrä	Aineiston sivumäärä	Haastattelujen yhteiskesto
Sähköinen kysely	10	20	-
Teemahaastattelu	4	138	3h 41 min 39 s

Sähköinen kysely

Yksi opinnäytetyömme tekijöistä työskentelee maahanmuuttajille matalan kynnyksen palveluja ja toimintaa toteuttavassa järjestössä. Työntekijän tietojen pohjalta sekä internetissä olevasta STEAn (2024) julkisesta avustustietokannasta saimme tiedot eri puolilla Suomea toimiville vastaaville järjestöille. Kohdennettu sähköinen kysely oli tarkoituksenmukaista ja perusteltua, sillä maahanmuuttajille kohdennetussa matalan kynnyksen järjestötoiminnassa on omat erityispiirteensä. Tästä syystä tavoittelimme kyselyymme vastaajia järjestöistä, joissa tiesimme työskenneltävän maahanmuuttajien kanssa.

Lähetimme lokakuussa 2023 sähköpostilla sähköisen kyselylomakkeen (liite 1) ja sähköisen kyselylomakkeen saatekirjeen (liite 2) 15 järjestölle. Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Vastaajille lähetettiin kaksi kertaa muistutusviesti, jossa heitä pyydettiin vastaamaan kyselyyn. Myös vastausaikaa jatkettiin viikolla. Näiden keinojen myötä saimme kymmeneltä henkilöitä vastaukset sähköiseen kyselyymme. Jokainen vastaaja työskenteli Suomessa maahanmuuttajille toimintoja tarjoavassa matalan kynnyksen järjestössä, jonka toimintaa rahoitettiin julkisin varoin.

Keräsimme sähköisellä kyselyllä tietoa maahanmuuttajien matalan kynnyksen toimintaa toteuttavilta järjestöiltä menetelmistä, joilla he keräävät arviointitietoa ja todentavat toiminnan vaikuttavuutta. Toteutimme kyselyn Webropol-työkalun avulla. Laatimamme sähköinen kyselylomake sisälsi strukturoituja kyllä/ei-kysymyksiä, monivalintakysymyksiä ja avoimia kysymyksiä (ks. Valli & Perkkilä 2018, 122). Testasimme valmista sähköistä kyselylomaketta kahden järjestössä työskentelevän henkilön avulla ennen kyselylomakkeiden lähettämistä tutkimushenkilöille. Muokkasimme hieman kyselyämme testihenkilöiltä saamiemme kommenttien perusteella.

Valitsimme sähköisen kyselyn aineistonkeruumenetelmäksemme, koska se on helppokäyttöinen, nopea ja taloudellinen menetelmä. Kiinnitimme huomiota kyselylomakkeen ulkoasun helppolukuisuuteen tietokoneella vastattaessa. Vastaanottajien oli mahdollista palauttaa lomake heti vastattuaan. Sähköisesti toteutetun kyselyn etuna oli, että tutkimushenkilöiltä saamamme vastaukset olivat

valmiiksi kirjallisessa muodossa, joten saatuja vastauksia ei tarvinnut erikseen puhtaaksi kirjoittaa tietokoneelle. (Ks. Valli & Perkkilä 2018, 117–118.)

Teemahaastattelu

Järjestössä työskentelevän opinnäytetyöryhmämme jäsenen tietoja hyödyntämällä pyysimme teemahaastatteluihin kohdennetusti mukaan neljää järjestötoiminnan vaikuttavuuden arviointiin liittyvissä tehtävissä työskentelevää henkilöä. Jokaisella heistä oli pitkä työkokemus (7–20 vuotta) aiheeseen liittyen. Teemahaastatteluihin olimme henkilökohtaisesti yhteydessä puhelimitse tai lähettämällä sähköpostilla teemahaastattelun infokirje (liite 3). Tavoitteenamme oli saada tietoa siitä, mitä seikkoja vaikuttavuusarviointissa tulisi osoittaa ja millä tavoin vaikuttavuutta tulee todentaa ja tehdä näkyväksi.

Toteutimme yksilöhaastattelut joulukuussa 2023 Teams-yhteydellä, joka myös nauhoitti ja litteroi haastattelut. Haastattelujen aikana kamerat olivat päällä. Haastattelut tallennettiin Teamsin opinnäytetyötiimin yhteiseen kansioon. Teemahaastattelussa meillä ei ollut valmiita tarkkoja kysymyksiä, jotka olisimme esittäneet jokaiselle haastateltavalle tietyssä järjestyksessä. Sen sijaan meillä oli laatimamme teemahaastattelurunko (liite 4), joka Eskolan, Lätin ja Vastamäen (2018, 29–30) mukaan on eräänlainen tukisanalista. Sen avulla saimme kerättyä haastateltavilta tietoa niistä aihealueista ja teemoista, jotka olivat opinnäytetyömme kannalta merkityksellisiä (ks. Vilkkä 2021b, 76). Myös Tuomi ja Sarajärvi (2018) toteavat teemahaastattelun etenevän tutkijan ennakoita tutkimuksen viitekehysten avulla rajaamien teemojen sekä niihin liittyvien kysymysten avulla. Teemahaastattelulle tyypillisesti tarkensimme ja syvensimme uusilla kysymyksillä haastateltavan esille nostamia seikkoja. Tällä tavoin saimme haastateltavilta syvällistä tietoa, jonka avulla voimme ratkaista tutkimuskysymyksemme. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 87–88.)

Teemahaastattelujen aikana pyrimme luontevaan vuorovaikutukseen. Aloitimme haastattelut lyhyellä opinnäytetyötutkimuksen ja toimintaympäristön esittelyllä sekä vastaajan vaikuttavuuden arviointiin liittyvillä työkokemustiedoilla. Tämän jälkeen varsinainen haastattelu alkoi helpoilla kysymyksillä ja hiljalleen siirryimme haastavampiin teemoihin. Kiinnitimme huomiota puhetapaamme ja pyrimme luontevaan keskusteluyhteyteen haastateltavien kanssa (ks. Eskola ym. 2018,

36–40). Osoitimme haastateltaville kiinnostuksemme sekä rohkaisimme heitä kertomaan lisää lyhyillä minimipalautteilla, kuten pään nyökyttelyllä tai äännähtelyllä (Ruusuvuori & Tiittula 2009, 26). Tämä oli erityisen merkityksellistä, koska emme olleet haastateltavien kanssa fyysisesti läsnä samassa tilassa. Teema-alueita ei käyty läpi samassa järjestyksessä jokaisessa haastattelussa, vaan etenimme haastateltavien tahtiin esittäen heille tarpeen mukaan tarkentavia kysymyksiä.

Aineiston analyysi

Valitsimme opinnäytetyömme aineistonanalyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, jonka lähtökohtana on keräämäämme aineisto. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on esitelty edellä yhteisessä tietoperustassa. Perehdyimme keräämäämme aineistoon huolellisesti sekä etsimme sieltä asioita, jotka auttoivat meitä ratkaisemaan tutkimuskysymyksemme. Analyysissamme erittelimme ja käsitteellistimme keräämäämme aineiston. (Ks. Vilka 2021a, 164; Vilka 2021b, 159.) Etenimme analyysissamme Tuomen ja Sarajärven (2018, 123) ohjeistuksen mukaisesti vaiheittain (ks. myös Miles, Huberman & Saldaña 2014, 10).

Tutustuimme ensin keräämäämme litteroituun aineistoon tietokoneelta. Tämän jälkeen tulostimme kirjallisen aineistomme. Luimme ajatuksella paperiversiotamme. Samalla teimme alleviivauksia ja merkintöjä. Käytimme aineiston analyysiyksikkönämme asiakokonaisuutta, jossa kyseinen meitä kiinnostava asia ilmeni. Päädyimme ratkaisuumme, koska emme halunneet irrottaa tutkimushenkilöiden vastauksia kokonaisuudesta. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.) Tarkastelimme ensin sähköisen kyselyn avulla keräämäämme aineistoa ja sen jälkeen teemahaastattelulla saatua aineistoa.

Sähköisen kyselylomakkeen aineistomerkinnot

Tallensimme jokaisen vastatun sähköisen kyselylomakkeen (SK) tietokoneillemme omaksi tiedostoksi, jonka merkitsimme isolla kirjaimella (A-J). Näin tietokoneillamme oli 10 vastauslomaketiedostoa, jotka olivat nimetty Sähköinen kyselylomake A, Sähköinen kyselylomake B ja niin edelleen. Yhdistimme sitten nämä yksittäiset vastauslomakkeet yhdeksi tiedostoksi, jonka jälkeen tulostimme tiedoston. Aineistositaateissa esimerkiksi lyhenne (SKD, 7)

tarkoittaa, että kyseinen lainaus on tutkimushenkilö D:n ilmaisema. Kyseinen kohta on löydettävissä sähköisen vastauslomaketiedoston sivulta seitsemän. Merkitsimme yksittäisten vastaajien (A-J) vastaukset eri värein, jotta tunnistimme eri vastaajien antamat vastaukset toisistaan. Tämän jälkeen laadimme sähköisen kyselyn analyysi- tiedoston, johon ryhmittelimme tutkimushenkilöiden vastaukset kysymyksittäin.

Teemahaastattelujen aineistomerkinnot

Muodostimme jokaisesta teemahaastattelusta (TH) oman tiedoston, jonka merkitsimme isolla kirjaimilla (A-D). Näin tietokoneillamme oli neljä teemahaastattelutiedostoa, jotka olivat nimetty Teemahaastattelu A, Teemahaastattelu B ja niin edelleen. Aineistositaateissa esimerkiksi lyhenne (THA, 10) tarkoittaa, että kyseinen lainaus on teemahaastattelussa tutkimushenkilö A:n ilmaisema. Kyseinen kohta on löydettävissä sähköisen kyselylomakkeen paperiversioon sivulta 10.

Schreier (2013) kehottaa kysymään aineistolta, liittyykö se tutkimuskysymykseen. Siksi lähdimme kysymään aineistoltamme: Mikä liittyy vaikuttavuustiedon keräämiseen aikuisilta maahanmuuttajataustaisilta asiakkailta? Otimme aluksi mukaan kaikki aineiston kohdat, jotka vastasivat tähän kysymykseemme. Jätimme pois kohdat, jotka eivät vastanneet kysymykseemme. Mikäli olimme epävarmoja, saattoiko jokin aineiston kohta vastata kysymykseemme vai ei, otimme sen varalta mukaan tiivistettyyn aineistoomme tarkempaa tarkastelua varten. Näin varmistimme, että saatoimme vielä analyysivaiheen myöhemmässä vaiheessa pohtia, ovatko kyseiset kohdat tutkimuskysymyksemme kannalta merkityksellisiä. (Schreier 2013, 83.) Taulukossa 2 on esimerkki aineiston analyysimme etenemisestä vaiheittain.

Taulukko 2. Aineiston analyysin eteneminen

Alkuperäinen vastaus	...siitä on paljon erilaisia hyötyjä, muita ja mielellään just olisi hyvä ajatella niin, että se ei ole vaan sitä rahoittajaa varten, vaan myös tietenkkin, että voi itse kehittää sitä toimintaa. Ja tietenkkin itsekin on tärkeitä nähdä ne tulokset. (THB, 2–3)
Pelkistetty vastaus	Arviointitieto on tärkeää rahoittajan lisäksi järjestölle itselleen, jotta näkee toiminnan tulokset sekä voi kehittää omaa toimintaa.
Alateema	Järjestön toiminnan kehittäminen arviointitiedolla
Pääteema	Arviointitiedon merkityksellisyys

Eskolan (2018) ohjeiden mukaisesti pelkistimme ensin sähköisen kyselyn aineiston ja sen jälkeen teemahaastatteluaineistomme tietokoneen muistilapputoimintoa hyödyntäen. Sitten ryhmittelimme pelkistetyt ilmaukset yhteen. Näin muodostimme aineistostamme alateemoja. Aineiston ryhmittelyssä hyödynsimme mahdollisuuksien mukaan sähköisen kyselylomakkeen kysymysten teemoja ja teemahaastattelurunkoamme. Tässä vaiheessa kiinnitimme huomiota aineistossamme useasti esille tuleviin asioihin sekä harvinaisuuksiin eli mahdollisiin poikkeuksellisiin asioihin. Tämän jälkeen yhdistimme löytämiämme alateemoja pääteemoiksi. Viimeisenä vaiheena analyysissämme pyrimme käsitteellistämään eli muokkaamaan aineiston alkuperäisilmaisuja teoreettisemmalle tasolle. (Ks. Eskola 2018, 219–222.) Aineistoanalyysimme eteni siis induktiivisesti käytännöstä kohti teoriaa (Vilkkä 2021b, 159; ks. myös Tuomi & Sarajärvi 2018, 108).

ARVIOINTITIEDON KERÄÄMINEN JA RAPORTOINTI

Tulosluvussa vastaamme tutkimuskysymykseen arviointitiedon keräämisen ja raportoinnin käytännön näkökulmasta. Tuloslukumme keskiössä ovat tiedonkeruumenetelmät, niiden yhdistäminen ja kerättävän tiedon määrä. Tarkastelemme myös standardoitujen mittareiden soveltamismahdollisuuksia järjestöjen arvioinnissa sekä arviointitiedon raportointia.

Tulosten esittelyssä käytämme sähköiseen kyselyyn vastanneista järjestöistä ilmausta **järjestöt** ja teemahaastatteluun osallistuneista arvioinnin

asiantuntijoista ilmausta **asiantuntijat**. Kuviossa 2 on koottuna keskeisiä tekijöitä, jotka tukevat onnistunutta tiedonkeruuta.



Kuvio 2. Onnistumisen avaimia tiedonkeruuseen

Maahanmuuttajat matalan kynnyksen toiminnassa

Järjestöjen keskeisimpinä haasteina tiedon keräämisessä maahanmuuttajilta oli yhteisen kielen puuttuminen tai luku- ja kirjoitustaidottomuus. Kun puhutaan keinoista, joilla poistetaan kielellisen ymmärtämisen esteitä, voidaan Hirvosen, Kinnusen ja Tiittulan (2020) mukaan puhua viestinnän saavutettavuudesta. Saavutettavuus rinnastetaan usein esteettömyyteen, ja siihen liittyy läheisesti myös ymmärrettävyys ja käytettävyys. Yksi saavutettavuuden elementti on kielellinen saavutettavuus. (Hirvonen ym. 2020, 12.)

Järjestöillä oli käytössään useita keinoja edistää kielellistä saavutettavuutta. Selkokielen lisäksi eri kielet, kuvat ja hymynaama-asteikot helpottivat vastaamista. Yksi järjestöistä mainitsi AAC-menetelmien eli puhetta tukevien ja/tai korvaavien menetelmien, kuten eleiden, ilmeiden ja tukiviittomien (Mitchell 2018, 265–268) sekä selkokielen hyödyntämisen (Kartio 2015, 12–23) tärkeiksi tiedonkeruun tukikeinoiksi.

Järjestöt käyttivät tiedonkeräämisessä usein tulkkausta tai kieliapua. Tulkki tai kääntäjä voi toimia siltana ja auttaa ylittämään kieli- ja kulttuurieroja viestijöiden välillä (Hirvonen ym. 2020, 14). Jaschken ja muiden (2022, 4090) tutkimuksessa maahanmuuttajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn seitsemällä kielellä ja kysymykset oli mahdollista kuunnella audioapuvälineiden avulla. Tekniset välineet tukevat kielimuurin ylittämistä. Toisaalta teknologian käyttö voi olla

hankalaa ja muodostua esteeksi, jolloin vaikutus on voi olla syrjäyttävä (Kinnunen & Hirvonen 2020, 239).

Tiedon keräämistä haastoi asiakkaiden epäsäännöllinen osallistuminen toimintaan, mikä on yksi matalan kynnyksen toiminnan piirre. Byrokratian vähyys ja anonyymiys ovat myös Leemannin ja Hämäläisen (2015, 5) mukaan tyypillistä matalan kynnyksen toiminnalle. Asiantuntijat tunnistivat tiedon keräämisen haasteita matalan kynnyksen toiminnassa.

...ei saataisi semmoista pitkäkestoista tietoa siitä, miten se asiakkuus kehittyy, kun ihmiset saattaa tulla oman aikataulun mukaan ja osa käy vaikka vaan kerran ja sitten osa toistuvasti... Tosi haasteellista mieltä, mikä se olisi se oikea tapa. (THD, 4)

Arviointia helpottavia keinoja matalan kynnyksen toimintaan ei suoraan nimetty, mutta onnistumista tukee vaikuttavuusketjun ja arviointiprosessin huolellinen suunnittelu, sekä toiminnan luonteen huomioivien arviointimenetelmien valinta. Järjestön omaan toimintaan sopivat menetelmät löytyvät kokeilemalla ja kehittämällä.

Tiedonkeruumenetelmän valinta

Järjestöissä oli kokeiltu monipuolisesti tiedonkeruumenetelmiä. *Kyselyä* oli käytetty sekä paperisena että sähköisenä versiona. Paperilomakkeella toteutettu kysely oli paljon käytetty ja siinä oli hyödynnetty eri kieliä. Sähköisellä kyselyllä tavoitetaan nopeasti suuri määrä vastaajia ja vastausten käsittelyprosessi on nopea. Maahanmuuttajilla on järjestöjen mukaan käytössään vastaamiseen soveltuvat välineet. Osa järjestöistä koki paperilomakkeen maahanmuuttajille helpompana. Strukturoidut lomakkeet helpottivat vastausten kokoamista, mutta eri kielillä annetut vastaukset edellyttivät kääntämistä.

Kyselyn tulisi olla tiivis, lyhyt, selkokielineen ja visuaalisesti houkutteleva. Heikkilä (2014) listaa hyvän kyselylomakkeen tunnusmerkeiksi seuraavat kriteerit: Selkeä, hyvin asetellut kysymykset, selkeät vastausohjeet, asia kerrallaan kysyminen, looginen eteneminen, numerointi ja kysymysten ryhmittely otsikoittain. Alkuun voi mieltä helpompia kysymyksiä. Kontrollikysymyksillä voi tarvittaessa varmistaa vastausten luotettavuutta. Lomake ei saa olla liian pitkä ja sen tulee olla vastaajaa motivoiva. Lomake tulee myös esiteltä ja eduksi on, jos tulokset voidaan käsitellä vaivatta tilasto-ohjelmalla. (Heikkilä 2014, 47.) Myös asiantuntijat

korostivat testaamisen tärkeyttä ennen käyttöönottoa. Asiantuntijoiden mukaan kysely on hyvä suorittaa otoksena kohderyhmittäin kiinnittäen huomiota ajankohtaan.

Sitten se kysely on, että siellä on tietty aikansa ja paikkansa. Se ei ole semmoinen jatkuva, että se velloo siinä koko syksyn... Siinä on se tietty kampanja-aika. (THA, 18–19)

Haastattelu oli paljon käytetty menetelmä, vaikka se vie paljon aikaa ja otos jää usein pieneksi. Haastattelu oli maahanmuuttajille helppo menetelmä, jos se voitiin tehdä hänen äidinkielellään. Haastattelu antaa mahdollisuuden tarkentaa kysymyksiä ja vastauksia sekä lukea kehonkieltä ja merkkejä ymmärtämisestä.

Ryhmäkeskustelu vaatii hyvän etukäteisvalmistelun. Vastaukset tulee kirjata huolellisesti. Menetelmää voidaan käyttää muun muassa uuden toiminnan ideoimiseen tai toiminnan kehittämiseen.

...jollain lailla kyselisi suoraan sitä, että jos täällä voisi olla jotain uutta, tai mitä kaipaisi... Viriäisi keskustelu ja jopa uuden ideointi, kun sitä pallotellaan siinä. (THC, 24)

Valtonen ja Viitanen (2020, luku 7) määrittelevät ryhmähaastattelun ja ryhmäkeskustelun painotukset niin, että ryhmähaastattelussa haastattelija ikään kuin tekee yksilöhaastatteluja ryhmätilanteessa, kun taas ryhmäkeskustelussa vetäjä pyrkii edistämään läsnä olevien keskinäistä vuorovaikutusta. Ryhmähaastattelussa paikalla olevat henkilöt puhuvat keskenään teemasta (Groundwater-Smith, Dockett & Bottrell 2015, 119), jonka haastattelija ottaa esille (Puusa 2020, luku 6). Ryhmähaastattelun muoto voi vaihdella hyvin strukturoidusta vapaaseen keskusteluun (Kamberelis, Dimitriadis & Welker 2018, 692).

Havainnointi todettiin hyväksi menetelmäksi, erityisesti, jos muilla keinoilla on haastavaa saada vastauksia. Havainnointiosaamista todettiin järjestöissä olevan vaihtelevasti. Havainnoitavat asiat on etukäteen määriteltävä ja kirjattava esimerkiksi havainnointimatrikkeliin. Havainnoinnin tulee asiantuntijoiden mukaan olla systemaattista ja strukturoitua, ja sen kohteena voi olla yksilö tai ryhmä.

Havainnoinnissa tulee myös huomioida, miten havainnoija mahdollisesti vaikuttaa tilanteeseen, ja miten luotettavaa kerätty tieto on. Paalumäki ja Vähämäki (2020, luku 8) erottelevat havainnoinnin muodot suhteessa havainnoitavaan ilmiöön: 1) osallinen havainnoija, esimerkiksi omassa työympäristössä tapahtuva havainnointi, 2) osallistuva havainnoija, esimerkiksi fasilitaattori tai avustaja sekä 3) täysin ulkopuolinen havainnoija. Groundwater-Smith ja muut (2015, 104) puolestaan toteavat, että havainnointia voi tehdä avoimesti tai peitetysti. Avoimesta havainnoinnista informoidaan havainnoitavia, mutta peitetystä havainnoinnista ei.

Itsearviointia kuvattiin muun muassa oman toiminnan kriittiseksi reflektoinniksi, jolla voidaan arvioida, edistävätkö toiminnot tavoitteiden toteutumista. Itsearviointia voidaan tehdä yksilönä tai ryhmässä omassa työyhteisössä tai verkostossa. Itsearviointi sopii täydentäväksi menetelmäksi: Työntekijä voi kuvata muun muassa hiljaisia signaaleja, tai sellaisia asioita, mihin kysymällä ei suoraan saada vastauksia. Sillä voidaan osoittaa ja perustella muutostarpeita ja kertoa mikä toimii ja mikä ei.

Tiedonkeruumenetelmien yhdistäminen ja tiedon määrä

Tiedonkeruumenetelmien yhdistäminen todettiin poikkeuksetta tulosten luotettavuutta lisääväksi asiaksi. Toisiaan täydentävien menetelmien käyttö tuo syvällisempää tietoa toiminnasta ja arvioinnin kokonaisuus monipuolistuu. Laadullisen tiedon lisäksi järjestöt keräävät määrällistä tietoa. Järjestöjen on kuitenkin mietittävä arvioinnin laajuutta ja menetelmävalintoja myös resurssien näkökulmasta, eikä se voi viedä liikaa aikaa perustoiminnasta.

Vastauskato ilmeni osassa järjestöjä haasteeksi tiedonkeruussa. Hyväksi motivointikeinoksi mainittiin sisäisen motivaation vahvistaminen niin, että kerrotaan arvioinnin merkityksestä järjestön toiminnalle ja sen kehittämiseksi. Motivointikeinoksi esitettiin myös pienet palkkiot vastaamisesta, tai arvonta. Suhtautuminen palkkion tarjoamiseen oli kaksijakoinen; toisaalta pohdittiin, ettei palkkion saaminen välttämättä ole sopiva motivointikeino vastausten keräämiseen.

Jos vastauksia ei saada, on syytä miettiä muiden menetelmien käyttöä, tai kehittää ja selkeyttää olemassa olevaa menetelmää. Arviointitiedon keräämisen tiheys ja ajankohta voivat vaikuttaa vastaushalukkuuteen.

Monet ihmiset eivät ymmärrä minkä takia pitää koko ajan arvioida asioista. Ihmisillä on erilaisia kulttuuria ja kielitaitoja, ja se tekee asian hankalampi. (SKF, 11)

Arvioinnin luotettavuutta osoitetaan riittävällä arviointitiedon määrällä, mutta kysymykseen mikä on riittävää, ei löytynyt selkeää vastausta. Asiantuntijat korostivat vastauksissaan, että paras ymmärrys riittävästä otoksen laajuudesta on järjestötoimijalla itsellään. Tutkimusjoukon heterogeenisyys tulee asiantuntijoiden mielestä huomioida ja kerätä tietoa tasapuolisesti. Jos tutkimusjoukko on heterogeeninen, myös otoskokoa tulee laajentaa (Heikkilä 2014, 40). Viikka (2021b, 82, 180) muistuttaa, että toteutunut otos ei ole se joukko, jolle kysely annetaan vastattavaksi, vaan se joukko, joka palauttaa kyselyn. Heikkilän (2014) mukaan puutteelliset ja epäselvät vastaukset lisäävät myös vastauskatoa. Vastauskato aiheuttaa tuloksiin aina jonkinlaista vinoumaa ja otoskoon laajentamisen sijaan tulisi saada vastausprosentti suureksi. (Heikkilä 2014, 42.)

Puolet järjestöistä mainitsi, etteivät he saa rakentavaa palautetta asiakkailta. Asiantuntijoiden vastauksissa ilmeni mahdollinen varovaisuus negatiivisen palautteen antamiseen, kun halutaan säilyttää itselle tärkeä toiminta. Palautteen antamiseen voi myös olla vaikutusta, mikäli arvioinnin kerääjä on sama järjestön työntekijä, joka tarjoaa arvioinnin kohteena olevaa palvelua. Järjestöt pohtivat myös kulttuuritaustan merkitystä rakentavan palautteen antamiseen.

...tulokset ovat olleet huippuhyviä... Kriittisyys saatuja palveluja kohtaan saattaa olla kulttuurillisesti vierasta. (SKB, 3)

Standardoitujen mittareiden hyödyntäminen

Vastaajat totesivat, että yksinkertainen, tavoitteesta käsin rakennettu mittari on parempi kuin standardimittari. Järjestöissä standardoituja mittareita oli kokeiltu, mutta ne koettiin haastaviksi ja vaikeiksi käyttää. Asiantuntijoiden mukaan mittareita voi käyttää, jos ne soveltuvat oman tavoitteen mittaamiseen. Standardoituja mittareita voi hyödyntää oman mittariston kehittämisessä räätälöimällä niitä omaan toimintaan sopivaksi.

...joutuu aina kuitenkin räätälöimään ja miettimään, että mikä on juuri siihen meidän tavoitteeseen liittyvä hyvä mittari... Enemmän kuin sitä, että olisi niitä valmiita hyviä. (THB, 11–12)

Esimerkkinä standardoidusta mittarista on *Kykyviisari*, jota voidaan hyödyntää itsearviointivälineenä työ- ja toimintakyvyn arviointiin (Räsänen, Unkila & Wikström 2023, 5). Kykyviisari on saatavissa kahdeksalla kielellä, joiden lisäksi selkokielisenä ja helpotettuna selkokielisenä versiona (TTL 2024). Etenkin sähköisiä kyselylomakkeita on kätevä muokata järjestön tarpeita vastaaviksi. Esimerkiksi Jaschke ja muut (2022, 4090) hyödynsivät tutkimuksessaan valmista maahanmuuttajille laadittua sähköistä standardikyselylomaketta suodattamalla siitä kysymyksiä pois. Muita standardoituja mittareita ovat esimerkiksi osallisuusindikaattori tai yksinäisyysmittari (Soste 2024).

Raportoinnilla tulokset näkyviin

Arviointitiedon luotettava raportointi edellyttää keskittymistä olennaiseen: analysoitujen tulosten tiivistä kirjaamista ja selkeyttä. Asiantuntijat korostivat, että keskeistä on tulosten osoittaminen: Onko saavutettu asetettuja tavoitteita ja onko toiminta kohdentunut tavoiteltuun kohderyhmään. Raportti vastaa avustushakemuksessa kirjattuun vaikuttavuusketjuun, joka on raportoinnin pohjana. Vaikuttavuusketjun suunnittelussa on hyvä miettiä selkeitä tavoitteita ja mittareita. Analysoituja tuloksia voi kuvata esimerkiksi numeraalisesti vastausten keskiarvolla.

Järjestöjen matalan kynnyksen toiminta tukee maahanmuuttajien elämää usein hyvin kokonaisvaltaisesti. Järjestöt haluavat osoittaa laajasti toiminnan vaikutuksia, ja se voi näkyä tavoitteenasettelussa. Aalto-Kallio ja Mäkipää (2023) mainitsevat haastavaksi tavoitetyypiksi *abstraktin tavoitteen*, josta he antavat esimerkiksi ”osallisuus vahvistuu”, tai ”kohderyhmä voimaantuu”. Ratkaisuna voi olla tavoitteen muokkaamisen konkreettisemmaksi. Mikäli tavoite säilyy abstraktina, konkretisoidaan tavoiteltua tulosta. (Aalto-Kallio & Mäkipää 2023.) Raportoinnin selkeys lähtee tavoitteiden asettamisesta ja mittareiden valinnasta.

...monesti halutaan kokonaisvaltaista tukea tarjota kohderyhmälle. Mutta aina välillä pohditaan, että riittäisikö vähempikin. Olisi vaikka joku yksi keskeinen tavoite ja sille vaan yksi mittari, että se toisi semmoista selkeyttä toimintaan... Tavallaan niihin olennaisiin asioihin keskittymistä. (THD, 22)

Raportoinnin luotettavuuteen vaikuttaa riittävä tiedonkerääminen soveltuvilla menetelmillä. Raportoinnissa kuvataan tulosten todentaminen, mihin raportoitu tieto perustuu ja millä menetelmillä tieto on kerätty. Bertelsmann Stiftungin (2010) mukaan toiminnasta raportoitaessa on tärkeää, että tiedot ovat oikein ja ne on esitetty selkeästi. Mahdollisista haastekohdista on myös kerrottava. Tiedonkeruun järjestelmällinen seuranta on tärkeää raportointitiedon varmistamiseksi. (Bertelsmann Stiftung 2010, 43–46.)

Raportoijan oma yhteenveto avaa ja täydentää tuloksia. On hyvä kuvata ja perustella myös mahdollisia poikkeamia tulosten ja tavoitteiden eroissa. Hyvä keino raportin selkeyden lisäämiseen on pyytää ulkopuolisia henkilöitä lukemaan ja kommentoimaan tekstiä.

ARVIOINTITIEDON HYÖDYNTÄMINEN JÄRJESTÖSSÄ

Toinen tulosluku tarkastelee arviointitiedon keruun monitahoista merkityksellisyyttä maahanmuuttajille toimintaa tarjoaville matalan kynnyksen järjestöille. Arviointitiedon merkityksellisyyttä järjestölle ilmentää kuvio 3. Arviointitietoa voi tutkimusaineistomme perusteella käyttää järjestöissä monipuolisesti sekä sisäisiin että ulkoisiin tarkoituksiin. Arvioinnin taustalla tulisi olla vaikutusketjuajattelu (ks. esim. Bertelsmann Stiftung 2010, 20–22; Heliskoski ym. 2018, 5).



Kuvio 3. Arviointitiedon merkitys maahanmuuttajille toimintaa kohdentaville matalan kynnyksen järjestöille

Arviointitiedon hyödyntämismahdollisuudet järjestössä

Järjestöt voivat hyödyntää vaikuttavuuden arviointitietoa sisäisiin tarkoituksiin kuten kehittämiseen ja johtamiseen. Aalto-Kallion ja Mäkipään (2022) mukaan

toiminnan kehittämisen kannalta arviointitieto antaa organisaatioille tietoa siitä, vastaako järjestetty toiminta tarvetta ja mihin suuntaa toimintaa pitäisi lähteä kehittämään.

...Siitä on paljon erilaisia hyötyjä... Olisi hyvä ajatella niin, että se ei ole vaan sitä rahoittajaa varten, vaan myös tietenkin, että voi itse kehittää sitä toimintaa. Ja tietenkin itsekin on tärkeitä nähdä ne tulokset. (THB, 2–3)

Arviointitiedon keräämisen lähtökohtana tulisi olla aina asiantuntijoiden mukaan järjestön oma tarve, vaikka monesti arviointi liitetään rahoittajasta lähteviin tarpeisiin. Myös Ylälahti, Ylälahti ja Treuthardt (2017) toteavat tutkimuksessaan järjestöjen korostavan arviointitiedon keruuta varojen vastuullisen käytön osoittamiseksi rahoittajien suuntaan.

On tärkeä palata aina toimintasuunnitelmaan ja tarkastaa, kehittykö asiat ja toiminta oikeaan suuntaan. (SKG, 14)

Eräs järjestö kertoi, että säännöllinen reflektointi sekä toimintasuunnitelmaan säännöllisesti syventyminen ohjaavat järjestön henkilöstöä kriittisesti tarkastelemaan, edistävätkö olemassa olevat toiminnot sekä toimintatavat järjestön asettamia tavoitteita ja kehittyvätkö asiat toivottuun suuntaan. Ylälahti ja muut (2017) toteavat, että järjestöissä voidaan mittaamisen tuottaman tiedon avulla suunnata toimintaa sekä toiminnan, että sidosryhmien kannalta merkityksellisiin asioihin. Vaikuttavuuden arviointitieto luo asiantuntijoiden mukaan ymmärrystä siitä, miten järjestön toiminnan tulosten tulisi syntyä. Arviointitiedon avulla voidaan tarkastella syitä, minkä takia toinen asia toimii ja toinen ei.

Arviointitietoa voidaan hyödyntää monipuolisesti järjestön johtamisessa ja päätöksenteon tukena. Aalto-Kallion ja Mäkipään (2022) mukaan vaikuttavuustiedon avulla voidaan ennakoida tulevia toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia, sekä olla mukana yhteiskunnallisessa muutoksessa tuottamalla arvokasta vaikuttavuustietoa omalta toimialalta. Arviointitieto tukee järjestön johtamista, sillä se kertoo asiantuntijoiden mukaan järjestön asettamista tavoitteista sekä menetelmistä niiden saavuttamiseksi. Asiantuntijoiden mukaan tietoa voidaan hyödyntää myös esimerkiksi henkilöstön sitouttamiseen.

Ymmärrys siitä, mitä me tavoitellaan, minkälaisilla toimilla. Ja mitä me tavoitellaan saatavan aikaiseksi ja mitä loppuviimein meidän toiminnan yhteiskunnallinen hyöty

on... Vaikuttavuuden mallintamiseen tai se, että miten ne meidän toiminnan tulokset pitäisi syntyä. (THC, 3–4)

Markkinoinnissa, viestinnässä ja muussa siinä. Niin näkyväksi tekemisessä myös muillekin kuin ne. Ja sitten niille toimintaan osallistujille, voidaan sitouttaa vapaaehtoisia, mutta osaltaan myös siinä prosessissa meidän kohderyhmän kanssa. (THA, 4)

Maahanmuuttajien osallisuuden vahvistaminen arviointiprosessissa

Arviointitiedon keruulla voidaan vahvistaa osallistujien osallisuuden kokemusta. Isola ja muut (2017, 4–5, 38) nimittävät paikalliseksi osallisuudeksi mahdollisuutta olla mukana luomassa yhteistä hyvää ja merkityksellisyyttä sekä olemalla osana vastavuoroisia suhteita.

Nussbaumin (2011) mukaan ihmisen hyvinvointia edistää mahdollisuus viettää aikaa yhdessä muiden kanssa ja saada heiltä arvostusta. Myös mahdollisuus vaikuttaa itseään koskeviin asioihin sekä sananvapaus tukevat ihmisen hyvinvointia eli hänen elämänlaatuaan. (Nussbaum 2011, 18–20, 34.) Niin ikään Sen (2009) korostaa, että ihmisen hyvinvointia edistää hänen omat mahdollisuutensa valita elämäänsä liittyviä asioita. Näin hän voi itse aktiivisesti itse vaikuttaa elämäänsä ja kokea hyvinvointia. (Sen 2009, 227–230.)

... Se (vähäinen vastausmäärä) on semmoinen hirmu yleinen haaste. (THC, 16)

Eräs järjestön edustaja pohtii, kuinka toimintaan osallistuvien henkilöiden omaa sisäistä motivaatiota ja halua vastata voisi vahvistaa ja millä tavoin maahanmuuttajataustaiselle henkilölle voisi ymmärrettävästi kertoa, että heidän vastauksillaan on merkitystä. Sveenin ja muiden (2023) mukaan maahanmuuttajien säännöllinen osallistuminen vapaaehtoistoimintaan vahvistaa turvallisuuden tunnetta ja itseluottamusta. Lisäksi osallistumisen myötä maahanmuuttajat kokevat olevansa vahvemmin kiinnittyneitä uuteen yhteisöönsä. (Sveen ym. 2023, 1, 8.) Toimintaan osallistuvien henkilöiden on tärkeää kokea osallisuutta, koska silloin he voivat kokea vaikuttavansa vastauksillaan toiminnan luonteeseen ja sisältöön. Maahanmuuttajien osallisuutta voidaan tarkastella esimerkiksi THL:n (2020) asiakasosallisuuden talo- mallin avulla.

Arviointitiedon merkitys rahoituksen jatkuvuudelle

Järjestöjen ja asiantuntijoiden mukaan arviointitiedon keruun merkityksellisyys ja konkreettinen hyöty liitetään järjestöissä usein ulkoisiin tarpeisiin, erityisesti toiminnan tulosten näkyväksi tekemiseen ulkopuoliselle rahoittajalle.

...kyllä se hyöty eri rahoittajista riippumatta alkaa olla suoraan se, että saa sitä rahoitusta siitä. (THA, 3)

Jos halutaan monipuolistaa sitä rahoitusta. Niin yhä enemmän sitten se, että on näyttöä siitä, mitä sillä työllä saadaan aikaan. Kyllähän se puhuu puolestaan sitten uusille rahoittajille tai sponsoreille, että on näyttöä siitä työstä. (THC, 3–4)

Asiantuntijat totesivat, että tuloksellisuuden osoittaminen vaikuttaa suoraan rahoituksen saamiseen, sillä valtionavustuksia suunnataan tulokselliseen toimintaan ja näin ollen tuloksellisuus on tärkeää rahoituksen saamiselle ja jatkuvuudelle. Heidän mukaansa arviointitiedon avulla on mahdollisuus myös saada uusia rahoittajia sekä laajempaa rahoituspohjaa toiminnalle. Arviointitiedon avulla rahoittaja sekä muut sidosryhmät hahmottavat selkeästi yksittäisen järjestön toiminnan tulokset.

...pitää olla tietyllä tavalla vastuuvollisuus osoittaa niitä tuloksia, että mitä sillä rahalla on saatu aikaan. (THC, 3–4)

Arviointitiedon avulla järjestö osoittaa rahoittajille, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille myös vastuullisuutensa eli mitä saaduilla rahoilla on saatu aikaan. Valtionavustuksia säätelee Valtionavustuslaki (2001/688) sekä laki (2023/284) ja valtioneuvoston asetus (2023/1059) sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta. Ylälahti ja muut (2017) huomauttavatkin, että järjestöille on syntynyt sisäisiä paineita osoittaa ulkopuolisen rahoituksen vastuullista ja läpinäkyvää käyttöä.

Yhteiskunta ja kumppanuudet

Toinen arviointitiedon keruun ulkoisista merkityksellisyyksistä liittyy yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja kumppanuuksiin sekä ulkoiseen viestintään. Arviointitieto tuottaa ymmärrystä, minkälainen yhteiskunnallinen merkitys ja vaikutus järjestön toiminnalla on. Bertelsmann Stiftungin (2010, 42) mukaan raportointi antaa tietoa organisaation toiminnasta sen työntekijöille, yhteistyökumppaneille sekä suurelle yleisölle.

Toisaalta meillä on paljon yhteistyökumppaneita ja sidosryhmiä, joille on hyvä kertoa toiminnan tuloksellisuudesta. Sekin, että järjestön yksittäisessä toiminnassa täytyy saada niitä tuloksia, mutta onhan lopulta sitten tärkeää sekin, että saadaan niitä yhteiseen isompaan pottiin, vähän semmoista yhteiskunnallista vaikuttavuutta. (THB, 2–3)

Strategiset kumppanuudet ovat keskeisessä osassa yhteiskunnallista vaikuttavuustyötä. Järvensivu (2019, 147–150; 157) korostaa, että verkostoissa mukana olevien toimijoiden on tärkeää sopia yhteisistä tavoitteista ja toimintatavoista jo yhteistyön alkuvaiheessa. Arviointitietoa voidaan hyödyntää monipuolisesti myös sidosryhmäyhteistyön tukena.

...mekin puhutaan sen vaikuttavuusviestinnän puolesta ja siinä on se semmoinen, että yksinkertainen on kaunista, että kun osaa kiteyttää ne luvuiksi. (THB, 29)

Olisi kanssa hienoa, että ne tulokset kantautuu osallistujien korviin. Ja muiden toimijoiden... On sekin hyödyllistä, että järjestöt oppii toisiltaan, ettei aina ajatella, että ollaan kilpailijoita, vaan samaa perhettä. (THB, 28)

Asiantuntijat toivovat järjestöiltä toiminnan vaikuttavuuden laajempaa näkyväksi tuomista yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille esimerkiksi vaikuttavuusviestinnän keinoin. Tiiviiden vaikuttavuustarinoiden avulla voidaan asiantuntijoiden mukaan kertoa järjestön toiminnan tavoitteista ja tuloksista ajankohtaisesti ja luotettavasti. Heliskoski ja muut (2018, 19) toteavat vaikuttavuustarinan laatimisen hyväksi keinoksi kuvata tiiviisti toiminnan merkitystä yksilölle, yhteiskunnalle, yhteistyökumppaneille ja medialle. Eräs järjestöistä kertoikin järjestönsä keräävän vaikuttavuustarinoita, joita he ovat käyttäneet mainontaan. Vaikuttavuustarinoiden avulla myös muut järjestöt voivat saada vinkkejä omaan toimintaansa.

Arvioinnin vuosikello työn tukena ja muistilistana arjessa

Opinnäytetyömme kehittämistehtävänä rakensimme keskeisiä tuloksiamme hyödyntämällä tilaajaorganisaatiolle kuviossa 4 esitetyn arvioinnin vuosikellon, joka etenee kronologisesti ja jonka ytimessä on vaikutusketjuajattelu. Vuosikello on tarkoitettu päivittäisen työn muistilistaksi ja arviointitiedon systemaattisen keruun tueksi. Se sisältää vinkkejä ja päivämäärämuistutuksia arkityön tueksi, jotta matalan kynnyksen maahanmuuttajille kohdennettua toimintaa saadaan arviointitiedon avulla näkyväksi ja monipuolisesti hyödynnettyä muuhunkin kuin rahoitustarpeisiin.

Arvioinnin vuosikello

Tammikuu

Sähköinen kysely:

- Ryhmätoiminna
- Vapaaehtoiset
- Työntekijät

Tuloksellisuusraportti

- Kuukausiraporttien koonti ohjaus- ja neuvonta

Jatkuva tiedonkeruu

Helmikuu

Tuloksellisuusraportti

- Kuukausiraporttien koonti ohjaus- ja neuvonta
- Tietojen koonti ja dokumentointi
- Arviointitietojen arkistointi

Jatkuva tiedonkeruu

Maaliskuu

Arviointiprosessin arviointi ja kehittäminen

- Mikä toimii
- Mitä kehitettävää

Jatkuva tiedonkeruu

Huhtikuu

Tulosten hyödyntäminen järjestöviestinnässä

- Miten, kenelle, milloin
- Infograafi

Jatkuva tiedonkeruu

Toukokuu

Sähköinen kysely:

- Asiakkaat
- Ensimmäinen otos

STEA avustushakemus

- Vaikuttavuusketjun suunnittelu
- Arviointisuunnitelma

Jatkuva tiedonkeruu

Kesäkuu

Jatkuva tiedonkeruu

Heinäkuu

Jatkuva tiedonkeruu

Elokuu

Jatkuva tiedonkeruu

Syyskuu

STEA jatkohakemus

- Vaikuttavuusketjun tarkastelu ja tarkennus
- Arviointisuunnitelma

Jatkuva tiedonkeruu

Lokakuu

Sähköinen kysely:

- Asiakkaat
- Toinen otos

Jatkuva tiedonkeruu

Marraskuu

Sähköinen kysely

- Yhteistyökumppanit

Jatkuva tiedonkeruu

Joulukuu

Jatkuva tiedonkeruu

Jatkuva tiedonkeruu

- Asiakaskäyntien kirjaus
- Ohjaus- ja neuvonta-tapahtumien kirjaus
- Havainnointi ja kirjaus ohjaus- ja neuvonta tuloksista
- Ryhmien ja tapahtumien osallistujalista
- Tapahtumista asiakaspalaute paperitomakkeella (tulkkauk)

Toiminnan arviointi ja kehittäminen arjessa

- Viikkopalaveri
- Henkilöstöpalaveri
- Kehittämissäpäivät
- Yhteistyöpalaverit

Toiminnan arviointi ja kehittäminen arjessa

- Asiakkaiden osallistaminen ryhmien suunnitteluun
- Asiakastarpeisiin vastaaminen
- Ajankohtaisten asioiden ja muutosten ennakointi

Sähköisten kyselyjen toteutus

- Google Forms tai Webropol
- Eri kielet
- Hymynaamat + teksti
- Selkokieli
- Sama kyselypohja vuosittain
- Kehitetään tarvittaessa



Kuvio 4. Arvioinnin vuosikello

Arvioinnin vuosikellon käytön tueksi on koottu linkkilista, joka on liitteenä 5.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyön aihe syntyi toimeksiantajan toiveesta kehittää vaikuttavuuden arviointia matalan kynnyksen maahanmuuttajille suunnatussa toiminnassa. Opinnäytetyömme oli kehittämispainotteinen laadullinen tapaustutkimus. Tutkimuskysymyksenä oli: Mitä keskeisiä asioita on huomioitava vaikuttavuustiedon keräämisessä aikuisilta maahanmuuttajataustaisilta asiakkailta toiminnan toteuttajan ja rahoittajan näkökulmasta. Opinnäytetyömme tavoitteena oli kehittää opinnäytetyön toimeksiantajan maahanmuuttajille suunnatun matalan kynnyksen toiminnan arviointiprosessia ja vaikuttavuustiedon hyödyntämistä. Kehittämistehtävänä laadimme toimeksiantajalle arvioinnin vuosikellon, joka soveltuu monipuoliseksi arvioinnin työvälineeksi ja tiedonkeruun tueksi järjestötoimintaan. Vuosikellon ohessa on materiaalilinkkejä tukemaan järjestöjen arviointikokonaisuuden suunnittelua ja toteutusta.

Opinnäytetyön tulosten perusteella matalan kynnyksen toimintaa maahanmuuttajille toteuttavissa järjestöissä vaikuttavuuden arvioinnin onnistumisen perustana ovat 1) vaikutusketjun huolellinen suunnittelu, 2) kielen, kulttuurin ja toimintaympäristön huomiointi tiedonkeruumenetelmien valinnassa ja arvioinnin toteuttamisessa sekä 3) järjestön riittävä tiedonkeruu-, analyysi- ja raportointiosaaminen. Järjestöjen vastaukset osoittavat, että he pitävät arvioinnin kehittämistä tärkeänä, tekevät sitä säännöllisesti ja ovat kiinnostuneita kouluttautumaan ja lisäämään arviointiosaamistaan. Osa järjestöistä ilmaisi vastauksissaan epävarmuutta arviointiosaamisestaan (ks. myös Harju ym. 2022, 44). Tulostemme mukaan järjestöjen tulee luottaa omaan vahvaan asiantuntijuuteensa, koska arviointia suunnitellaan ja toimintaa kehitetään järjestöjen oman asiantuntemuksen piiriin kuuluvien toimintaympäristön, kohderyhmän ja toiminnan lähtökohdista.

Raportointiosaamisella on tärkeä merkitys tulosten ja vaikuttavuuden osoittamisessa rahoittajalle, sidosryhmille ja asiakkaille. Tulostemme mukaan järjestöt voivat hyödyntää arvioinnin tuloksia monipuolisesti järjestön sisäisiin ja ulkoisiin tarpeisiin. Arviointitieto soveltuu myös toiminnan näkyväksi tekemiseen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.

Aineistonkeruumenetelmämme, eli järjestöille suunnattu sähköinen kysely ja asiantuntijoiden teemahaastattelut, olivat toimivia ja saimme niillä runsaasti tutkimusaineistoa. Hirsjärvi ja Hurme (2022, 47–48) korostavat, että teemahaastatteluissa tutkittavien ääni tulee kuuluville. Järjestöjen laajan toimintakentän huomioiden saimme kyselyllä tietoa useilta järjestöiltä ja erityisesti avoimet vastaukset toivat järjestöjen äänen kuuluviin. Oletamme, että myös järjestöjen edustajia haastatteleamalla olisimme voineet saada vielä syvällisempää tietoa.

Olemme kuvanneet tutkimusprosessimme vaiheet tarkasti, jotta lukija voi seurata, kuinka opinnäytetyössä on edetty ja päädytty johtopäätöksiin (ks. Miles ym. 2014, 311). Opinnäytetyömme liitteisiin tutustumalla voi muodostaa käsityksen opinnäytetyn aineiston keruun läpinäkyvyydestä ja uskottavuudesta. Jo Lincoln ja Guba (1985, 290) totesivat uskottavuuden vahvistavan tutkimuksen luotettavuutta. Johtopäätöksiämme todentamaan liitimme opinnäytetyöhön runsaasti aineistositaatteja. Aineisto on tallennettu, joten opinnäytetyön tilaaja ja ohjaavat opettajat ovat voineet tarkistaa keräämämme aineiston sisällön (ks. Miles ym. 2014, 312). Kiinnitimme huomiota lähdekritiikkiin pyrkien hyödyntämään monipuolisesti suomalaisia ja kansainvälisiä opinnäytetyömme aihealueeseen liittyviä klassikkoteoksia sekä alan uusinta tutkimustietoa.

Olemme huomioineet tutkimuseettiset näkökulmat tutkimuksenteon kaikissa vaiheissa sekä noudattaneet hyvää tieteellistä käytäntöä (TENK 2023). Pyysimme tutkimushenkilöiltä suullisen suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen ja aineiston tallentamiseen. Varmistimme heidän anonymiteettinsa käyttämällä heistä koodimerkintöjä. (Ks. Miles ym. 2014, 312.)

Laadulliselle tutkimukselle luonteenomaisesti pyrimme saamaan mahdollisimman syvällistä tietoa tarkastelun kohteena olevasta aiheesta. Tutkimushenkilöiden määrä on pienehkö ja heidät on valittu mukaan kohdennetulla otannalla. Saamiamme tutkimustuloksia ei voi siksi laajentaa koskemaan kaikenlaista järjestötoimintaa. (Ks. esim. Vilka, Saarela & Eskola 2018, 195–199.) Sen sijaan tuloksia voidaan hyödyntää suomalaisissa matalan

kynnyksen toimintaa maahanmuuttajille toteuttavissa kolmannen sektorin järjestöissä.

Opinnäytetyömme osoittaa, että asiantuntemusta ja ajankohtaista tietoa järjestöjen arviointiin on saatavilla. Sen sijaan ajankohtaista suomalaista tieteellistä tutkimustietoa ei järjestöjen arviointitiedon keruuseen liittyen juuri ole eikä sen hyödyntämistä järjestöiltä vaikuttavuuden arvioinnissa edellytetä. Opinnäytetyössämme olemme pyrkineet saamaan aikaan vuoropuhelua omien tulostemme sekä aikaisempien aihetta tarkastelleiden tekstien välille.

Matalan kynnyksen järjestöt ovat erilaisia, mutta toiminnan arvioinnin haasteet osittain samoja. STEA huomioi vuoden 2024 alusta matalan kynnyksen toiminnan erityispiirteitä vaikutusketjuajattelussa ja tuloksellisuusarvioinnissa (Särkelä-Kukko 2024). Jatkotutkimuksena olisikin mielenkiintoista tarkastella järjestöjen yhteiskehittämiseen liittyviä teemoja. Järjestöille ei ole niiden monimuotoisuuden vuoksi mahdollista luoda yhtä standardoitua mittaria tai määrittää yhtä tiedonkeruumenetelmää. Kuitenkin saman asiakasryhmän - kuten maahanmuuttajat – kanssa työskentelevät järjestöt voisivat hyötyä esimerkiksi työpajatyypisistä yhteiskehittämisestä. Jatkotutkimuksissa olisi hyödyllistä tarkastella edellä kuvattua toimintaa ja tutkia toiminnasta mahdollisesti rakentuneita yhteisiä konkreettisia tavoitteita, toimintamuotoja sekä arviointiin liittyviä tiedonkeruumenetelmiä ja mittareita.

Maahanmuuttajille suunnattu matalan kynnyksen järjestötoiminta edistää kotoutumista ja osallisuutta. Toiminnan säilyminen nyt ja tulevaisuudessa yhteiskunnan rahoituksen supistumisesta huolimatta mahdollistetaan laadukkaalla vaikuttavuustiedolla, jonka onnistuneeseen keruuseen ja hyödyntämiseen opinnäytetyömme tarjoaa avaimia.

LÄHTEET

Aalto-Kallio, M. & Mäkipää, E. 2022. 10 syytä arvioida vaikuttavuutta. Suomen sosiaali- ja terveys ry. Viitattu 2.10.2023 <https://www.soste.fi/10-syyta-arvioida-vaikuttavuutta>.

Aalto-Kallio, M. & Mäkipää, E. 2023. 11 tavoitteen haastetyyppiä. Suomen sosiaali- ja terveys ry. Viitattu 3.2.2024 <https://www.soste.fi/11-tavoitteen-haastetyyppi/>.

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.

Angeria, K. & Puurtinen, M. 2019. Osallisuuden polku maahanmuuttajanuorille. Teoksessa K. Angeria & M. Niskanen (toim.) Osallisuuden polku maahanmuuttajanuorille: käsikirja nuorten parissa työskenteleville. Helsinki: Helsingin diakonissalaitos, 5–10. Viitattu 16.10.2023 https://evermade-hdl.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/06/20122433/HDL_Osallisuuden-polku-maahanmuuttajanuorille_sivuttain.pdf.

Anoschkin, K. 2019. Hyvän Mitta: vaikuttavuuden jäljillä. Opas yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittämiseen. Viitattu 26.11.2023 <https://www.hyvanmitta.fi/wp-content/uploads/2019/12/Hyva%CC%88n-Mitta-Ty%C3%B6kirja-final.pdf>.

Arajärvi, P. 2007. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten edistämisestä. Helsinki: Oikeusministeriön julkaisuja 2007:4. Viitattu 3.3.2024 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76034/omju_2007_4_koko_julkaisu.pdf?sequence=1.

Arnstein, S. R. 1969. A Ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. Viitattu 21.3.2024 <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>.

Beresford, P. 2012. The Theory and philosophy behind user involvement. Teoksessa P. Beresford & S. Carr (toim.) *Social care, service users and user involvement*. London; Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, 21–36.

Berry, J. & Hou, F. 2019. Multiple belongings and psychological well-being among immigrants and the second generation in Canada. *Canadian Journal of Behavioural Science*, Vol. 51(3), 159–170. Viitattu 21.3.2024 <https://doi.org/10.1037/cbs0000130>.

Bertelsmann Stiftung (toim.) 2010. Corporate Citizenship planen und messen mit der iooi-Methode Ein Leitfaden für das gesellschaftliche Engagement von Unternehmen. Viitattu 5.2.2024 https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/Leitfaden_CCMessungl.pdf.

Bruzelius, C. 2022. Local government responses to EU citizens' integration needs. *Journal of ethnic and migration studies*, Vol. 48(9), 2187–2205. Viitattu 4.2.2024 <https://doi.org/10.1080/1369183X.2020.1724774>.

Castaneda, A., Mäki-Opas, J., Jokela, S., Kivi, N., Lähteenmäki, M., Miettinen, T., Nieminen, S. & Santalahti, P. 2018. Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa. PALOMA-käsikirja. Ohjaus 5/2018. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 17.9.2023 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-100-3>.

Eskola, J. 2018. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 5., uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 209–231.

Eskola, J., Lähti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–51.

Fung, A. 2006. Varieties of participation on complex governance. *Public Administration Review*, 66(Supp.), 66–75. Viitattu 21.3.2024 <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00667.x>.

Fung, A. 2015. Putting the public back into governance: the challenges of citizen participation and its future. *Public administration review*, 75(4), 513–522. Viitattu 21.3.2024 <https://doi.org/10.1111/puar.12361>.

Groundwater-Smith, S., Dockett, S. & Bottrell, D. 2015. Participatory research with children and young people. London: Sage.

Harju, A. 2020. Kansalaisyhteiskunta koostuu kansalaisten omaehtoisesta toiminnasta, jolla rakennetaan yhteistä hyvää. Kansalaisyhteiskunta tietopankki. Viitattu 1.10.2023 <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/suomalainen-kansalaisyhteiskunta/>.

Harju, H., Alitalo, A., Kohonen, P. & Vilhunen, T. 2022. Järjestöjen arvioinnin ja seurannan kehitys. Selvitys STEA-rahoitteisten järjestöjen arviointivalmiuksista sekä RAY- ja STEA-seurannan kehityksestä vuosina 1995–2022. Kuntoutussäätiön työselosteita 66/2022. Viitattu 6.3.2024 <https://kuntoutussaatio.fi/assets/files/2022/06/Jarjestojen-arviointi.pdf>.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heinonen, H. 2023. STEA- avustusten uusi aikakausi. Viitattu 3.3.2024 <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/ajankohtaiset-koontisivu/blogit/stea-avustusten-uusi-aikakausi/>.

Heliskoski, J., Humala, H., Kopola, R., Tonteri, A. & Tykkyläinen, S. 2018. Vaikuttavuuden askelmerkit: työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille. Sitran selvityksiä 130. Viitattu 9.2.2024 <https://www.sitra.fi/app/uploads/2018/03/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2022. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus.

Hirvonen, M., Kinnunen, T. & Tiittula, L. 2020. Viestinnän saavutettavuuden lähtökohtia. Teoksessa M. Hirvonen & T. Kinnunen (toim.) Saavutettava viestintä: Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Helsinki: Gaudeamus, 9–22.

Häyrinen, M. 2022. Vaikuttavuuden ABC- Mitä vaikuttavuus on? Viitattu 7.2.2024 <https://hyvio.fi/artikkelit/mita-on-vaikuttavuus/>.

IAP2 2018. Spectrum of public participation. International association for public participation. Viitattu 17.2.2024 https://iap2.org.au/wp-content/uploads/2020/01/2018_IAP2_Spectrum.pdf.

Isola, A., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisu/ Työpaperi 33/2017. Helsinki: THL. Viitattu 21.3.2024 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>.

Jaschke, P., Löbel, L.-M., Krieger, M., Legewie, N., Kroh, M., Jacobsen, J. & Schacht, D. 2022. Mentoring as a grassroots effort for integrating refugees: evidence from a randomised field experiment. *Journal of ethnic and migration studies*, 48(17), 4085–4105. Viitattu 5.2.2024 <https://doi.org/10.1080/1369183X.2022.2058918>.

Järvensivu, T. 2019. Verkostojen johtaminen: opi ja etene yhdessä. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Kamberelis, G., Dimitriadis, G. & Welker, A. 2018. Focus group research and/in figured worlds. Teoksessa N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (toim.) *The SAGE handbook of qualitative research*. 5. painos. Los Angeles: SAGE, 692–716.

Karinen, R., Luukkonen, T. & Oosi, O. 2020. Maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelut. Selvityksen loppuraportti. 2020:27. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 4.3.2024 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-542-3>.

Karjalainen, P., Liukko, E. & Muurinen, H. 2022. Matalan kynnyksen sosiaalityön toimintamalli. Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -pilottivaiheen opas. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 17.9.2023 <https://innokyla.fi/sites/default/files/2022-05/Matalan%20kynnyksen%20sosiaality%C3%B6n%20toimintamalli%20%28T%20HL%29.pdf>.

Kartio, J. 2015. Miten puhua selkokieltä? Teoksessa J. Kartio (toim.) *Selkokieli ja vuorovaikutus*. 3. painos. Tampere: Tammerprint Oy, 8–24.

Kinnunen, T. & Hirvonen, M. 2020. Johtopäätökset, saavutettavuudesta osallisuuteen. Teoksessa T. Kinnunen & M. Hirvonen (toim.) Saavutettava viestintä. Yhteiskunnallista yhdenvertaisuutta edistämässä. Helsinki: Gaudeamus, 231–245.

Kivinen, T., Vanjusov, H. & Vornanen, R. 2020. Asiakkaan ääni: osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Teoksessa A. Hujala & H. Taskinen (toim.)

Uudistuva sosiaali- ja terveysala. Tampere: Tampere University Press, 267–293. Viitattu 30.1.2024 <https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202011308327>.

Kototietokanta 2023. Viitattu 4.3.2024

https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kototietokanta/Kototietokanta__vaesto__syntypera/001_koto_syntypera_vaesto_11km.px/.

Kotoutumisen osaamiskeskus 2023. Kotoutumista ja pakolaisten vastaanottoa tuetaan erilaisilla palveluilla. Viitattu 18.2.2024

<https://kotoutuminen.fi/kotoutumista-edistavat-palvelut>.

Laki kotoutumisen edistämisestä 20.12.2010/1386. Viitattu 17.9.2023

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230681>.

Laki kotoutumisen edistämisestä 14.4.2023/681. Viitattu 5.3.2024

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/2023068>.

Laki sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta 3.3.2023/284. Viitattu 9.3.2024

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2023/20230284>.

Lampi, L. & Lehtonen, A. 2022. Monikulttuurisuuden huomioiminen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Laadullinen tapaustutkimus varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen opettajien näkemyksistä. Pro gradu - tutkielma. Turku: Turun yliopisto. Viitattu 30.7.2023 <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022060242202>.

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut.

Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla www.thl.fi/sokra. Viitattu 18.2.2024

https://thl.fi/documents/966696/3775621/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754ce.

Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2016. Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut: pohdintaa käsitteiden sisällöstä.

Yhteiskuntapolitiikka, 81(5), 586–594. Viitattu 2.2.2024

<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2016102725606>.

Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. 1985. Naturalistic inquiry. Beverly Hills, CA: Sage.

Maahanmuuttovirasto 2023. Sanasto. Viitattu 16.9.2023 <https://migri.fi/sanasto>.

Miles, M. B., Huberman, A. M. & Saldaña, J. 2014. Qualitative data analysis: a methods sourcebook. 3. painos. Thousand Oaks, CA: Sage.

Mitchell, D. 2018. 27 Tutkitusti toimivaa tapaa opettaa. Jyväskylä: PS-kustannus.

MoniNetin toimintasuunnitelma 2024. Rovalan Settlementti ry. Saatavana oppinnäytetyön tekijöiltä.

Nussbaum, M. C. 2011. Creating capabilities: the human development approach. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro.

OM 2023. OM140:00/2023. Kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman valmistelu. Oikeusministeriö. Viitattu 4.3.2024 <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM140:00/2023>.

OPH 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96. 4. painos. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 4.2.2024 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Paalumäki, A. & Vähämäki, M. 2020. Havainnointi organisaatiotutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja, luku 8.

Puusa, A. 2020. Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja, luku 6.

Raivio, H. & Karjalainen, J. 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa T. Era (toim.) Osallisuus: oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 156/2013, 12–34. Viitattu 18.9.2023 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. 2020. Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. Viitattu 21.2.2024 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-918-9>.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2009. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.) Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 22–56.

Räsänen, H., Unkila, K. & Wikström, M. 2023. Kykyviisari-käsikirja: Kykyviisari-itsearviointimenetelmän hyödyntäminen asiakastyössä ja toiminnan vaikutusten arvioinnissa. Helsinki: Työterveyslaitos. Viitattu 7.2.2024 <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146807/TTL-978-952-391-118-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sarmia, V. 2019. Vaikuttavuuden todentaminen vieraskielielisten nuorten toiminnassa. Teoksessa K. Angeria & M. Niskanen (toim.) Osallisuuden polku maahanmuuttajanuorille: käsikirja nuorten parissa työskenteleville. Helsinki: Helsingin diakonissalaitos, 29–42. Viitattu 16.10.2023 https://evermade-hdl.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/06/20122433/HDL_Osallisuuden-polku-maahanmuuttajanuorille_sivuttain.pdf.

Schreier, M. 2013. Qualitative content analysis in practice. Los Angeles, CA: Sage Publications.

Sen, A. 2009. The Idea of justice. London: Allen Lane an imprint of Penguin Books.

Soste 2023. Järjestön rahoitus. Suomen sosiaali ja terveys ry. Viitattu 6.3.2024 www.soste.fi/jasenjarjestoille/jarjeston-rahoitus.

Soste 2024. Mitä on hyvä ymmärtää tulosten mittaamisessa? Suomen sosiaali ja terveys ry. Viitattu 28.1.2024 <https://www.soste.fi/mita-on-hyva-ymmartaa-tulosten-mittaamisessa/>.

STEA 2022. Tavoitteista tuloksiin. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. Viitattu 28.2.2024 <https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2022/03/STEA-avustus-Tavoitteista-tuloksiin-taytettava.pdf>.

STEA 2024. Avustukset. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. Viitattu 28.1.2024 <https://avustukset.stea.fi/>.

Sveen, S., Anthun, K. S., Batt-Rawden, K. B. & Tingvold, L. 2023. Volunteering: a tool for social inclusion and promotion the well-being of refugees? A Qualitative study, Vol 13(1), 1–12. Viitattu 1.2.2024 <https://doi.org/10.3390/soc13010012>.

Särkelä-Kukko, M. 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistaminen. Teoksessa A. Jämsén & A. Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä, 34–50. Viitattu 9.3.2024 <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>.

Särkelä-Kukko, M. 2024. STEA. Arviointipäällikön esitys Ajankohtaista STEA-avustuksista –infotilaisuudessa. Tuloksellisuusarvioinnin muutokset 2024. Rovaniemi 29.2.2024.

Taskinen, S. 2017. "Ne voi opita toisilta": kasvatustieteellinen design-tutkimus maahanmuuttajaoppilaiden osallisuutta edistävästä luokkakäytänteistä. Rovaniemi: Lapin yliopisto. Viitattu 26.1.2024 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-029-6>.

TEM 2021. Kotoutumisen sanasto: 1. laitos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:54. Helsinki: Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto. Viitattu 4.3.2024 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-931-5>.

TENK 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 2/2023. Viitattu 5.3.2024 https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf.

THL 2020. Asiakasosallisuutta tulee johtaa. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 5.3.2024 <https://blogi.thl.fi/asiakasosallisuutta-tulee-johtaa/>.

THL 2023. Osallisuuden edistäjän opas. Ohjaus 10/2023. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 14.2.2024 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-088-0>.

Tilastokeskus 2024. Käsitteet ja määritelmät. Viitattu 24.2.2024
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/kasitteet-ja-maaritelmat.html>.

TTL 2024. Kykyviisari. Helsinki: Työterveyslaitos. Viitattu 7.2.2024
<https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyokyky/kykyviisari>.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535. Viitattu 5.3.2024
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turja, L. 2020. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus. E-kirja, luku 3.

Valli, R. & Perkkilä, P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 117–128.

Valtionavustuslaki 27.7.2001/688. Viitattu 9.3.2024
<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010688>.

Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta STM/2023/9. Viitattu 9.3.2024
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20231059>.

Valtonen, A. & Viitanen, M. 2020. Ryhmäkeskustelut laadullisena tutkimusmetodina. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.) Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja, luku 7.

Vilka, H. 2021a. Tutki ja kehitä. 5., päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H. 2021b. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilka, H., Saarela, M. & Eskola, J. 2018. Riittääkö yksi? Tapaustutkimus kuvaajana ja selittäjänä. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 190–201.

VM 2023. Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarisen neuvottelukunnan asettaminen. Muistio. Valtiovarainministeriö. Viitattu 6.3.2024
<file:///C:/Users/K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4/Downloads/0900908f8085505f.pdf>.

VN 2021. Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista. Valtioneuvoston julkaisu 2021:62. Viitattu 10.9.2023
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-856-7>.

Vollebregt, S. J. C., Scholte, W. F., Hoogerbrugge, A., Bolhuis, K. & Vermeulen, J. M. 2023. Help-seeking undocumented migrants in the Netherlands: mental health, adverse life events, and living conditions. *Culture, medicine and psychiatry*, Vol 46(4), 1067–1089. Viitattu 1.2.2024
<https://doi.org/10.1007/s11013-022-09790-5>.

Weise, C., Grupp, F., Reese, J.-P., Schade-Brittinger, C., Ehring, T., Morina, N., Stangier, U., Steil, R., Johow, J. & Mewes, R. 2021. Efficacy of a low-threshold, culturally sensitive group psychoeducation programme for asylum seekers (LoPe): study protocol for a multicentre randomised controlled trial. *BMJ Open*, 11(10), 1–11. Viitattu 22.3.2024 10.1136/bmjopen-2020-047385.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503. Viitattu 5.3.2024
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1989/19890503>.

Ylälahti, E.-L., Ylälahti, T. & Treuthardt, C. 2017. Vaikuttava järjestötoiminta-
Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittaaminen ja kolmannen sektorin
digitaalinen disruptio. WAHWA research & insight. Viitattu 7.2.2024
https://www.researchgate.net/publication/319483533_Vaikuttava_jarjestotoiminta_yhteiskunnallisen_vaikuttavuuden_mittaaminen_ja_kolmannen_sektorin_digitaalinen_disruptio.

LIITTEET

- Liite 1. Sähköinen kyselylomake
- Liite 2. Sähköisen kyselylomakkeen saatekirje
- Liite 3. Teemahaastattelun infokirje
- Liite 4. Teemahaastattelurunko
- Liite 5. Arvioinnin vuosikellon linkkilista

Liite 1. 1(3) Sähköinen kyselylomake

Matalan kynnyksen toiminnan arviointi

1. Järjestömme matalan kynnyksen toimintaa rahoitetaan julkisin avustuksin

- Kyllä
 Ei

2. Järjestömme tekee vaikuttavuuden arviointia

- Kyllä
 Ei

3. Tahot, joille raportoimme arviointitietoa:

4. Keräämme arviointitietoa

- Asiakkailta
 Sidosryhmiltä
 Omalta henkilöstöltä
 Vapaaehtoisilta
 Muu, mikä/mitkä

5. Käytämme arviointitiedon keräämiseen seuraavia menetelmiä

- Haastattelua
 Havainnointia
 Sähköistä kyselylomaketta
 Paperista kyselylomaketta
 Itsearviointia
 Muu, mikä/mitkä

Liite 1. 2(3) Sähköinen kyselylomake

6. Olemme kokeneet seuraavat arviointitiedon keruumenetelmät toimiviksi (perustele miksi)

7. Menetelmät, joita olemme kokeilleet, mutta jotka eivät toimi arviointitiedon keräämisen menetelminä järjestössämme (perustele miksi)

8. Olemme hyödyntäneet arviointitiedon keräämisessä

- Kuvia
- Tulkkia/kieliapua
- Selkokieltä
- Teknisiä välineitä (esim tietokone, puhelin, google-kääntäjä)
- Erikielistä materiaalia
- Tekoälyä
- Muu, mikä

9. Koemme arviointitiedon keräämisessä haasteeksi

- Asiakkaiden anonymiteetin
- Kiireen
- Käytettävissämme ei ole valmista arviointitiedon keräysmenetelmää
- Emme saa tarpeeksi vastauksia
- Kielitaitoon liittyvät haasteet
- Kulttuuriset haasteet
- Rakentavan palautteen puutteen
- Toiminnan luonteen (matalan kunnnyksen toimintatapa)
- Muu, mikä/mitkä

Liite 1. 3(3) Sähköinen kyselylomake

10. Olemme kehittäneet vaikuttavuuden arviointia seuraavasti

11. Meillä on toimivat menetelmät arviointitiedon keräämiseen ja raportoitiin

- Kyllä
- Ei, haluaisimme kehittää arviointia seuraavasti jatkossa

12. Olemme saaneet tukea vaikuttavuuden arviointiin seuraavilta tahoilta:

- Rahoittaja
- Koulutukset, webinaarit
- Arviointioppaat
- Verkostot
- Muu, mikä

13. Tarvitsemme tukea seuraavissa asioissa

14. Tämän vinkin haluamme jakaa muille järjestöille vaikuttavuuden arvioinnista

15. Tämän haluamme vielä kertoa järjestömme vaikuttavuuden arvioinnista

Liite 2. Sähköisen kyselylomakkeen saatekirje

Hei

Opiskelemme Lapin ammattikorkeakoulussa ennakkoinnin ja kehittämisen asiantuntija - opintoja (YAMK). Teemme opinnäytetyötä kolmannen sektorin monikulttuurisen matalan kynnyksen toiminnan vaikuttavuudesta. Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Rovalan Settlementti ry ja opinnäytetyömme kohdistuu monikulttuurikeskus MoniNetin STEA- rahoitteen toiminnan vaikuttavuuden arviointiin. Työmme valmistuu vuoden 2024 aikana ja se tulee olemaan luettavissa Lapin ammattikorkeakoulun verkkosivuilta. Opinnäytetyötämme ohjaa Lapin ammattikorkeakoulun lehtori Sari Mattinen.

Keräämme oheisen sähköisen Webropol - kyselylomakkeen avulla tietoa opinnäytetyömme aiheeseen liittyen. Vastaaminen tapahtuu nimettömästi, joten vastaajien anonymiteetti on turvattu opinnäytetyömme tekemisen eri vaiheissa. Hyödynnämme saamiamme vastauksia vain tähän opinnäytetyöhömmme ja tuhoamme vastaukset opinnäytetyömme valmistuttua.

Vastaaminen Webropol-kyselyyn vie noin 10 minuuttia. Toivomme teidän vastaavaan kyselyymme, sillä tietonne ovat meille arvokkaita ja tavoitteenamme on, että opinnäytetyöstämme on hyötyä laajemminkin kolmannen sektorin järjestötoimijoille. Vastausaikaa on tiistaihin 31.10.2023 asti.

Ystävällisin terveisin opiskelijat

Anne Aspelund, Anni Alatalo ja Maarit Lasanen

Liite 3. Teemahaastattelun infokirje

Hei

Opiskelemme Lapin ammattikorkeakoulussa ennakkoinnin ja kehittämisen asiantuntija - opintoja (YAMK). Teemme opinnäytetyötä kolmannen sektorin monikulttuurisen matalan kynnyksen toiminnan vaikuttavuudesta. Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Rovalan Setlementti ry ja opinnäytetyömme kohdistuu monikulttuurikeskus MoniNetin STEA- rahoitteen toiminnan vaikuttavuuden arviointiin. Työmme valmistuu vuoden 2024 aikana ja se tulee olemaan luettavissa Lapin ammattikorkeakoulun verkkosivuilta. Opinnäytetyötämme ohjaa Lapin ammattikorkeakoulun lehtori Sari Mattinen.

Keräämme Teams-yhteyden välityksellä toteutettavien teemahaastattelujen avulla tietoa opinnäytetyömme aiheeseen liittyen. Teemahaastattelut tallennetaan ja litteroidaan. Haastateltavien anonymiteetti on turvattu opinnäytetyömme tekemisen eri vaiheissa. Emme kerro opinnäytetyössämme teemahaastatteluihin osallistuneiden henkilöiden taustaorganisaatiota. Käytämme haastateltavista henkilöistä keksimiämme pseudonimiä. Hyödynnämme haastatteluissa saamiamme tietoja vain tähän opinnäytetyöhömmme ja tuhoamme haastattelujen tallenteet sekä litteroinnit opinnäytetyömme valmistuttua.

Toivomme teidän osallistuvan teemahaastatteluun, sillä tietonne ovat meille arvokkaita ja tavoitteenamme on, että opinnäytetyöstämme on hyötyä laajemminkin kolmannen sektorin järjestötoimijoille. Tavoitteenamme on toteuttaa teemahaastattelut joulukuussa 2023. Aikaa teemahaastatteluun on hyvä varata noin tunnin verran.

Ystävällisin terveisin opiskelijat

Anne Aspelund, Anni Alatalo ja Maarit Lasanen

Liite 4. 1(2) Teemahaastattelurunko

Alustus: MoniNet tarjoaa matalan kynnyksen toimintaa; ohjausta ja neuvontaa, suomenkielisiä ja toiminnallisia ryhmiä ja erilaisia tapahtumia ja infotilaisuuksia maahanmuuttajille. Asiakkaiden maassaoloaika, kielitaito ja tuntemus suomalaisesta yhteiskunnasta vaihtelee paljon. MoniNetissä on monikulttuurinen työyhteisö. Opinnäytetyössä tutkimme STEA-rahoitteen toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden osoittaminen järjestöissä on entistä tärkeämpää, mitä hyötyä arviointitiedon keräämisestä on järjestöille?

Matalan kynnyksen toiminnassa kävijämäärät ovat suuria ja käynnit epäsäännöllisiä sekä anonyymejä, minkälaisia tiedonkeruumenetelmiä voidaan toiminnassa hyödyntää?

Miten arviointitiedon keräämisessä olisi hyvä huomioida kohderyhmä? Antaisitko esimerkin.

Lisäkeskusteluun: voiko kohderyhmää rajata arviointitietoa kerätessä? miten kohderyhmä valitaan tässä tapauksessa?

Samanlainen kysely ei välttämättä toimi suomalaiselle ja maahanmuuttajalle. Miten standardoituja kyselyjä voisi hyödyntää? Tuoko standardoitujen mittareiden käyttö lisäarvoa hakemukselle, hankkeelle?

Lisäkeskusteluun: Olisiko hyvä kehittää enemmänkin standardoituja mittareita eri järjestöjen kohderyhmiä? Esimerkkejä hyvistä järjestötoimintaan soveltuvista mittaristoista?

Miten voidaan osoittaa ”muutos” kun alkumittausta ei voida tehdä?

Lisäkeskusteluun: Mitä motivointikeinoja on vastausten saamiseen?

Mikä on paras tapa raportoida arviointitietoa, kun on rajallinen lomake? Miten rahoittaja saa parhaan ymmärryksen raportoidusta tiedosta? Miten arviointitiedon luotettavuutta voisi lisätä?

Lisäkeskusteluun: Mikä on hyvä tapa kehittää arviointia? Pitääkö arviointia vuosittain uudistaa, vai onko hyvä kerätä ”samalla kaavalla” jotta saadaan vertailukelpoista tietoa? Onko arviointiin tulossa muutoksia lähivuosina? Kyselyn muodot? (vrt. maahanmuuttajien digitaidot)

Miten havainnointia voidaan käyttää arviointimenetelmänä? Kerro esimerkki?

Jos tietoa kerätään otantana, mikä on riittävä määrä? Miten usein tietoa olisi hyvä kysyä?

Lisäkeskusteluun: Haastattelumenetelmä, ja haastatteluaineiston analysointi on aikaa vievää, mutta sillä voidaan saada syvällisempää tietoa. Jos tietoa kerätään haastattelemalla, mikä on riittävä määrä haastatteluja?

Liite 4. 2(2) Teemahaastattelurunko

Miten työntekijöiden itsearviointin keinoin voidaan saada uutta tietoa? Miten itsearviointitietoa voidaan hyödyntää vaikuttavuuden osoittamisessa?

Onko parempi valita joitakin tiedonkeruumenetelmiä, vai käyttää useita?

Miten tiedonkeruussa olisi hyvä huomioida esim. yhteisen kielen puuttuminen, luku- ja kirjoitustaidottomuus. Tai tulkin/ kieliavun käyttöä?

Rakentavaa palautetta ei ole helppo saada asiakkailta, osin kulttuurista johtuvista syistä. Mitä keinoja rakentavan palautteen saamiseen olisi?

Lisäkeskusteluun:

Määrittele lyhyesti osallisuus? Järjestötoiminnassa käytetään paljon yleisiä termejä, esim. osallisuus, yhteisöllisyys, miten termien toteutumista voidaan osoittaa tai sen vahvistumista voidaan osoittaa matalan kynnyksen toiminnassa? Voiko järjestö itse määritellä Miten voidaan mitata osallisuuden vahvistumista?

Miten vaikuttavuustietoa voisi/ olisi hyvä hyödyntää järjestöviestinnässä? Mihin kaikkeen sitä voisi hyödyntää?

Liite 5. 1(2) Arvioinnin vuosikellon linkkilista

YLEISTÄ TIETOA JÄRJESTÖJEN ARVIOINTIIN

Artsi-työkalut

Kuntoutussäätiö

<https://www.artsi-opas.fi/tyokalut/>

Arvioinnin suunnittelua tukeva lomake

Innokylä

<https://innokyla.fi/fi/tyokalut/arvioinnin-suunnittelua-tukeva-lomake>

Stea-arviointikoulutus 2024

STEA

<https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2023/01/STEArviointikoulutus-2024.pdf>

10 syytä arvioida vaikuttavuutta

Suomen sosiaali- ja terveys SOSTE ry

<https://www.soste.fi/10-syyta-arvioida-vaikuttavuutta/>

VAIKUTUSKETJU

Hyvän mitta

<https://www.hyvanmitta.fi/vaikuttavuusketju/>

Vaikutusketjulla logiikka kuntoon

Suomen sosiaali- ja terveys SOSTE ry

<https://www.soste.fi/vaikutusketjulla-logiikka-kuntoon/>

Kohderyhmä on vaikutusketjun liima

Suomen sosiaali- ja terveys SOSTE ry

<https://www.soste.fi/kohderyhma-on-vaikutusketjun-liima/T>

Toiminta osana vaikutusketjua

Suomen sosiaali- ja terveys SOSTE ry

<https://www.soste.fi/toiminta-osana-vaikutusketjua/>

Vaikutusketju, esimerkki

STEA

<https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2022/03/STEArworksheet-esimerkki-ikaantyneiden-ryhmatoiminta.pdf>

Vaikutusketju, täytettävä malli

STEA

<https://www.stea.fi/wp-content/uploads/2022/03/STEAravustus-Tavoitteista-tuloksiin-taytettava.pdf>

Liite 5. 2(2) Arvioinnin vuosikellon linkkilista

STANDARDIMITTARIT

Osallisuusindikaattori

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos

<https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>

Kykyviisari

Työterveyslaitos

<https://www.ttl.fi/teemat/tyohyvinvointi-ja-tyokyky/tyokyky/kykyviisari>